

DEDE KORKUT'TAKİ TARTIŞMALI KELİMELER (DRESDEN NÜSHASI) ÜZERİNE BİR KARŞILAŞTIRMALI DİZİN DENEMESİ

Sedat BALYEMEZ*

Özet

Dede Korkut'un daha iyi anlaşılması, metnin doğru okunmasına ve anlamlandırılmasına bağlıdır. Dede Korkut'taki bazı kelimelerin nasıl okunacağı konusunda birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada, Dede Korkut'taki tartışmalı kelimeler üzerine ortaya konulan okuma önerileri sıralanarak karşılaştırmalı bir dizin oluşturulmuştur. Böylece, tartışmalı kelimeler üzerindeki görüşlerin takibini kolaylaştırmak, karşılaştırma imkânı yaratmak amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dede Korkut, düzeltme, tartışmalı kelime, okuma önerisi

A COMPARATIVE INDEX ATTEMPT ABOUT THE CONTROVERSIAL WORDS IN DEDE KORKUT

Abstract

Better understanding of the Dede Korkut, the text is correct depends on reading and give meaning. There are many study about in Dede Korkut words how to read. In this study, a comparative index has been created for the controversial words in Dede Korkut. Thus, Search for words that are Controversial has been streamlined and there was an opportunity to make a comparison.

Keywords: Dede Korkut, correction, controversial words, different way to read a word

Giriş

Dede Korkut Kitabı sadece Türk dilinin değil, Türk uygarlığının da en büyük kaynaklarından biridir. Günümüze kadar eserin dil, edebiyat ve kültür değerini ortaya koymayı amaçlayan birçok çalışma yapılmıştır, bu çalışmalar daha da artacaktır. Elbette ki Dede Korkut'un iyi anlaşılması ve değerlendirilmesi, metnin doğru okunmasına ve doğru anlamlandırılmasına bağlıdır.

Eser üzerinde Muallim Rıfat, Hamit Araslı, Orhan Şaik, Ettore Rossi, Muharrem Ergin gibi araştırmacılarla başlayan ve bugün de devam eden çalışmalar, Dede Korkut metninin tam ve mükemmel bir aktarımının ne kadar zor olduğunu ortaya koymaktadır. Gökyay'a göre Dede Korkut'un tam olarak anlaşılabilmesi için her şeyden önce destan dilinin iyi bilinmesi gerekmektedir (Gökyay, 1987). Ülkemizde Dede Korkut üzerine yapılan çalışmalarda genellikle Muharrem Ergin ve Orhan Şaik Gökyay'ın metinleri esas alınmıştır. Başta Talat Tekin ve Osman Fikri Sertkaya olmak üzere birçok araştırmacı tarafından ilgili metinlerdeki kelimelere ilişkin yeni okuma önerileri sunulmuştur. Semih Tezcan ve Hendrik Boeschoten, 2001'de

* Yrd. Doç. Dr.; Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, sedatbalyemez@bartin.edu.tr.

yayımladıkları çalışmada, Ergin ve Gökyay'ın yanlış okuduğuna veya yanlış anlamlandırıdığına inandıkları birçok kelimeyi düzeltmişlerdir (Tezcan-Boeschoten, 2001). Metnin tamamının düzeltilerek yeniden yayımlanması yönündeki son çalışma ise Sadettin Özçelik'e aittir (Özçelik, 2005). Bütün araştırmacılar, kelimelerde yaptıkları düzeltmelerin gerekçelerini ayrıntılı olarak açıklamışlar, kendilerince doğru deliller ortaya koymuşlardır. Sonuç olarak hem "Dede Korkut üzerindeki tek bilimsel yayın" olarak nitelendirilen (Tezcan-Boeschoten, 2001: 10) Ergin'in metni üzerinde hem de Gökyay'ın metninde birçok değişiklik önerilmiştir.

Sertkaya, Dede Korkut metninin okunmasına ilişkin hataları, müstensihne ilişkin hatalar ve araştırmacılara ilişkin hatalar olmak üzere ikiye ayırmaktadır (Sertkaya, 2004). Araştırmacılar, müstensihnen kaynaklanan muhtemel eksiklik veya fazlalıkları tamir ederek birçok kelimedede düzeltme yapmışlardır. Okuma önerisi sunan çalışmaların sayıca fazla olması, metne değişik bakış açılarıyla yaklaşılması ve metnin yeniden yorumlanmasına imkân tanınması bakımından olumlu bir durumdur. Ancak metindeki anlam zenginliğine bağlı olarak önerilen her okumanın metin bağlamıyla bir şekilde uyum sağlaması, bilgi karmaşasını doğurmuştur. Bir araştırmacının önerdiği bazı düzeltmeler üzerinde yeni delillerle yeni değerlendirmeler yapılmış veya bir araştırmacı önceki okuma önerisini değiştirerek yeni öneriler sunmuştur. Bütün bunların metni daha iyi çözümlene kaygısıyla yapıldığı bir gerçektir ve tarihi metinleri incelemenin ne kadar güç olduğu bilinmektedir. Fakat gelinen noktada Dede Korkut'taki bazı kelimeler için en az üç dört farklı okuma önerilmesi, hangi okumanın metne daha uygun olduğunu takip etmeyi zorlaştırmıştır. Bunun yanında her zaman için bazı okuma önerilerinin gözden kaçırılması riski de vardır.

Eldeki bu çalışma, Dede Korkut metni üzerindeki okuma önerilerinin takibini kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmamız bir deneme niteliğindedir. Bu nedenle çalışmanın başında karşılaştırmanın sadece Türkiye'deki metin yayınları ve diğer bilimsel çalışmalarla sınırlı kalması planlanmış ancak daha sonradan eserdeki Azerî sahası etkisi (Ergin, 1997: 355) dikkate alınarak Azerbaycan'dan en az bir yayına yer verilmesi gerektiği düşünülmüş ve Samed Alizade'nin metni (Alizade, 2000), karşılaştırma listesine eklenmiştir. Bu sınırlamaya rağmen çalışmanın hacmi, tahmimizin üzerinde bir boyuta ulaşmıştır. Hazırladığımız bu örnek dizinin, metin üzerinde yeni okuma önerisi ortaya koymak isteyen araştırmacılara ön bilgi verebileceğini umuyoruz.

Dizin Hakkında

1) Dizin, en az bir araştırmacı tarafından değişik şekilde okunan ve bu farklı okumaya bağlı olarak anlamlandırılan kelimelerden oluşmaktadır. Dizindeki kelimeler, Muharrem Ergin'in yayını (Ergin, 1994) esas alınarak alfabetik olarak sıralanmıştır.

2) Dizin iki sütundan oluşmaktadır. İlk sütunda Ergin'in okuması ve anlamlandırması verilmiştir. Dizinde verdiğimiz okuma ve anlamlandırma önerilerinin daha kolay karşılaştırılabilmesi için metin bağlamının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu nedenle metindeki bağlamı çalışmamıza yansıtma amacıyla ilgili kelimenin geçtiği cümlenin tamamı veya bir kısmı, ilk sütunda parantez içinde verilmiştir. İkinci sütunda ise standart olarak Sadettin Özçelik, Orhan Şaik Gökyay, Semih Tezcan – Hendrik Boeschoten (“Dresden Yazması” bölümü) ve Samed Alizade'nin okumaları sıralanmıştır. Varsa aynı kelime üzerinde çalışan diğer araştırmacıların görüşleri de ilgili yere eklenmiştir. Kelimelerin yazımında ilgili çalışmadaki yazı karakterlerinin korunmasına özen gösterilmiştir.

3) Aynı okunduğu hâlde farklı anlamlandırılan veya farklı okunduğu hâlde aynı anlam taşıyan kelimeler dizine alınmamıştır. Mesela “kâzılık at” ifadesi aynı şekilde okunmuştur ama farklı anlamlandırılmıştır: “büyük, kuvvetli ve cins at” (Ergin, 1997: 179), “savaşçı at” (Özçelik, 2005: 43). Bu gibi kelimelere dizinde yer verilmemiştir. Aynı şekilde *peygamber* (Ergin, 1995: D6/3), *pëgamber* (Özçelik, 2006: 54) şeklinde okunan kelime, anlam farkı yaratmadığı için dizine alınmamıştır.

Farklı ünlüyle (o<ö, u<ü, a<e, ı<i gibi) yazılan kelimelerde de aynı yöntem uygulanmıştır. Aynı anlamdaki *ayıtdı* (Ergin 1994: D2/4) *eyitti* (Sertkaya, 2006: 49) gibi okunuşlar dizine alınmamış; anlam farkı yaratan *koymulan* “koymak” (Ergin, 1994: D11/16) ve *kuyulan* “kuyul-: katılmak, karışmak, dökülmek, akın etmek” (Tezcan, 2001: 69) gibi okunuşlar dizine alınmıştır.

4) Nüshalardaki yazıma göre değil de metin bağlamına göre bir kelimenin tümünden değiştirilmesinin önerildiği durumlar –mesela *kuş uçurup* yerine *kuş kuşlayıp* (Özçelik, 2005: 86)- dizine alınmamıştır.

5) Araştırmacılar, ilgili kelimeyi okurken doğru bir yaklaşımla metnin bağlamını, kahramanların kişiliğini göz önünde bulundurmışlardır. Bu nedenle kelimedeki bir harf ya da hecenin eksik / fazla kabul edilerek okunduğu olmuştur. Biz, bu gibi durumların tam olarak görülmesini sağlamak amacıyla ilgili kelimenin Dresden nüshasındaki orijinal yazımını da dizine aldık. Ancak araştırmacıların önerdiği bazı düzeltmelerin Vatikan nüshasına dayanılarak yapıldığı da unutulmamalıdır.

Dizin

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>açımış-idi D240/11 (<i>Buğa açımış-idi, kendüyi bir yüce yirden atdı.</i>) “açı-: canı acımak, canı yanmak” (Ergin, 1997: 1)</p> <p>أجمشدي</p>	<p>1. <i>açmışdı</i> (Özçelik, 2005: 122a/11) “sürçtü, tökezledi” (Özçelik, 2005: 257)</p> <p>2. <i>açmışdı</i> (Gökyay, 2004: 117/27)</p> <p>3. <i>acımışdı(?)</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 158) “acı-: kızmak, öfkelenmek” (Tezcan, 2001: 400)</p> <p>4. <i>acmışdı</i> (Alizade, 2000: D240/11)</p>
<p>agça D223/6 (<i>Agça yüzlü ananı şızlatduş ola kıardaş</i>) “ağ: beyaz” (Ergin, 1997: 4) Tezcan-Boeschoten, 2001: 85)</p> <p>انجم</p>	<p>1. <i>agca</i> (Özçelik, 2005: 113b/6) (dizgi hatası, doğrusu: <i>agcam</i>) “agca+m: apak, bembeyaz” (Özçelik, 2005: 120)</p> <p>2. <i>agca</i> (Gökyay, 2004: 109/7) “temiz ak, akça-pakça” (Gökyay, 2004: 159)</p> <p>3. <i>agca</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 150)</p> <p>4. <i>agca</i> (Alizade, 2000: D223/6)</p>
<p>ağardup D283/10 (<i>Kara Göne çeri başı oldı. Borı ağardup köçdiler, yola girdiler.</i>) “ağart-: boru çalmak(?)” (Ergin, 1997: 4)</p> <p>أغردب</p>	<p>1. <i>ağırdup</i> (Özçelik, 2005: 143b/10)</p> <p>2. <i>uğırdup</i> (Gökyay, 2004: 140/11) “urduymak” (Gökyay, 2004: 296)</p> <p>3. <i>ağırdub</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 183)</p> <p>4. <i>ağırdup</i> “ağırt-: boru çaldırmak” (Tekin, 1986)</p> <p>5. <i>oğrat</i>- “kişnemek?” (Kaçalın, 2004)</p> <p>6. <i>ağardıb</i> (Alizade, 2000: D283/10)</p>
<p>ağarıldı D271/2 (<i>Gümbür gümbür davullar çalındı, altun tuç borılar ağarıldı.</i>) “ağarıl-: boru çalınmak(?)” (Ergin, 1997: 4)</p> <p>اغرلري</p>	<p>1. <i>agrıldı</i> (Özçelik, 2005: 137b/2)</p> <p>2. <i>uruldu</i> (Gökyay, 2004: 133/21)</p> <p>3. <i>agrıldı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 175) “ağrıl-: boru çalınmak” (Tezcan, 2001: 400)</p> <p>4. <i>agrıldı</i> “akır-: bağırarak, haykırmak” (Tekin, 1986)</p> <p>5. <i>oğral</i>- “kişnemek?” (Kaçalın, 2004)</p> <p>6. <i>agrıldı</i> (Alizade, 2000: D271/2)</p>
<p>ağayıldan D32/5 (<i>Ağayıldan tümen koyun gider-ise menüm gider</i>) “ağıl, koyun ağılı, (koyun sürüsü?)” (Ergin, 1997/5)</p> <p>اغايلدن</p>	<p>1. <i>agayıldan</i> (Özçelik, 2005: 18a/5) “ağıllar” (Özçelik, 2005: 62)</p> <p>2. <i>agayıldan</i> (Gökyay, 2004: 13/25) “kaynak gösterilemiyor, acaba ağıl kelimesinin Arapça çoğulu mu?” (Gökyay, 2004: 159)</p> <p>3. <i>agayıldan</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 46) “ağayıl: ağıl’ın çoğulu(?)” “ağayıl <ak ağıl” (Tezcan, 2001: 77)</p> <p>4. <i>ag ayıl</i> “ak sürü, ak koyun sürüsü, ak koyun ağılı” (Alışık, 1999)</p> <p>5. <i>agayıldan</i> (Alizade, 2000: D32/5)</p>
<p>ağır adlu D104/7 (<i>Ağır adlu şehirlerden geldüğünde ...</i>)</p> <p>آغرادلو</p>	<p>1. <i>ağır ulu</i> (Özçelik, 2005: 54a/7)</p> <p>2. <i>ağır adlu</i> (Gökyay, 2004: 48/12)</p> <p>3. <i>ağır adlu</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 85)</p> <p>4. <i>ağır-adlu</i> (Alizade, 2000: D104/7)</p>
<p>anısı anıtdı D84/7 (<i>Dedeniñ anısı anıtdı, Tanrıya şğındı ismi azam okıdı.</i>) “anı: hayret, şaşkınlık(?)” “anı-: şaşırmak(?)” (Ergin, 1997: 17)</p> <p>انسی انیدی</p>	<p>1. <i>ensi entdi</i> (Özçelik, 2005: 44a/7)</p> <p>2. <i>anısı anıtdı</i> (Gökyay, 2004: 38/9) “şaşırp kalmak” (Gökyay, 2004: 164)</p> <p>3. <i>ensi entdi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 75) “aklı başından gitmek, şaşırmak” (Tezcan, 2001: 165)</p> <p>4. <i>ensi entdi</i> “ensi ent-: akli başından gitmek, şaşırmak” (Tekin, 1986)</p> <p>5. <i>anısı anıtdı</i> (Alizade, 2000: D84/7)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>ala D69/12 (<i>Dan dansuḥ ala yaḥṣı armağanlar aldılar.</i>) “ela, ala, karışık renk, alaca” (Ergin, 1997: 11)</p> <p>الاجسي</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>ele</i> (Özçelik, 2005: 36b/12) “o şekilde, çok” (Özçelik, 2005: 137) 2. <i>ile</i> (Gökyay, 2004: 32/14) 3. <i>ile</i> (–fazladan- Tezcan-Boeschoten, 2001: 292) 4. <i>a'lā</i> “çok güzel, pek güzel, iyi” (Alışık, 1999) 5. <i>ilā</i> (Alizade, 2000: D69/12)
<p>alça D183/11 (<i>Mere alça kopuzum ele aluḡ ...</i>) “al: kırmızı, pembe” (Ergin, 1997: 8)</p> <p>الچد</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>elçe</i> (Özçelik, 2005: 93b/11) 2. <i>[kol]ça(?)</i> (Özçelik, 2006: 115) 3. <i>alca</i> (Gökyay, 2004: 89/6) 4. <i>elçe</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 129) 5. <i>elçe</i> (Kaçalın, 2004) 6. <i>alca</i> (Alizade, 2000: D183/11)
<p>alplar D127/3 (<i>... alplar başı Kazan oğlançuḡı ile serhoş olup yaturlar didi.</i>)</p> <p>البنلر</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>alpan-lar</i> (Özçelil 2005: 65b/3) 2. <i>alplar</i> (Gökyay, 2004: 61/10) 3. <i>alp-lar</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 98) 4. <i>alpanlar</i> (Alizade, 2000: D127/3)
<p>anıt aḥı D27/6 (<i>Taḡrı viren taḡlı canuḡ seyranda imiş anıt aḥı</i>) “aḥı: âhir, nihayet” (Ergin, 1997: 7) “anıt: tuzak kurmak, yakalamaya çalışmak(?)” (Ergin, 1997: 17)</p> <p>اندي دجني</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>indi daḥı</i> (Özçelik, 2005: 15b/6) 2. <i>indi aḥı</i> (Gökyay, 2004: 11/6) “aḥı: eli açık, cömert, bir kimsenin yakını” (Gökyay, 2004: 160) 3. <i>inde aḥı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 44) “ne olur geri çağır!” (Tezcan, 2001: 104) 4. <i>indi aḥı</i> “indi-: aramak, araştırmak” (Tekin, 1986) 5. <i>endi dāxi</i> (Alizade, 2000: D27/6) 6. <i>anıt aḥı</i> “anıt-: canlandırmak” (Haciyev, 2007: 61)
<p>'arş yüzinde D224/8 (<i>'Arş yüzinde çevürdüm alımadum Basaḡ</i>) “arş: gök” (Erin 1997: 19)</p> <p>عرش يوزنده</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>arş yüzinde</i> (Özçelik, 2005: 114a/8) 2. <i>'arş yüzinde</i> (Özçelik, 2006: 125) 3. <i>arş yüzünde</i> (Gökyay, 2004: 109/27) 4. <i>[karq] arş yüzinde</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 150) 5. <i>arş yüzində</i> (Alizade, 2000: D224/8)
<p>arturmaz D29/11 (<i>Dirse Han eger oğlançuḡın görür-ise arturmaz bizi hep kırar didiler.</i>) “artur-: artırmak, geri bırakmak, bırakmak” (Ergin, 1997: 19)</p> <p>ارتورمز</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>arturmaz</i> (Özçelik, 2005: 16b/11) “artur-: sağ bırakmak, devam ettirmek” (Özçelik, 2005: 98) 2. <i>arturmaz</i> (Gökyay, 2004: 12/24) “geriye bırakmak, sağ bırakmak” (Gökyay, 2004: 166) 3. <i>arturmaz</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 45) “artur-: geri bırakmak” (Tezcan, 2001: 104) 4. <i>oturmaz</i> (Alışık, 1999) 5. <i>ertürmez</i> “ert-: affetmek” (Sertkaya, 2004) 6. <i>oturmaz</i> (Alizade, 2000: D29/11)
<p>aruḡ D218/11 (<i>Aruḡ candan iki karındaşı Depegöz elinde helāk oldu.</i>) “aruḡ: zayıf” (Ergin, 1997: 20)</p> <p>اروق</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>aruḡ</i> (Özçelik, 2005: 111a/11) “arı, temiz” (Özçelik, 2005: 239) 2. <i>aruk</i> (Gökyay, 2004: 107/10) “etsiz, cansız, cılız, zayıf ...” (Gökyay, 2004: 165) 3. <i>a[y]ruk</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 148) “üvey kardeş” (Tezcan, 2001: 304) 4. <i>aruq</i> (Alizade, 2000: D218/11)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>aşılan aşılan D136/8 (<i>Aşılan aşılan kayalardan Kazan oğlan uçurduy-mı</i>) </p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>şaylan şaylan</i> (Özçelik, 2005: 70a/8) 2. <i>asılan asılan</i> (Gökyay, 2004: 65/22) 3. <i>şaylan şaylan</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 103) “şaylan: sarp, yalçın” (Tezcan, 2001: 216) 4. <i>asılan-asılan</i> (Alizade, 2000: D136/8)
<p>at urur D213/12 (<i>Hanım, sazdan bir aşlan çıkar, at urur, apul apul yoriyişi adam kibi, ...</i>) “at: at” (Ergin, 1997: 22) “ur-: vurmak” (Ergin, 1997: 302) </p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>at urur</i> (Özçelik, 2005: 108b/12) 2. <i>it [gibi] ürer</i> (Özçelik, 2006: 123) 3. <i>at urur</i> (Gökyay, 2004: 103/9) 4. <i>at urur</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 146) 5. <i>çokrat urur</i> “bağırarak, ses çıkarmak, kükremek” (Ata 2004) 6. <i>at urur</i> (Alizade, 2000: D213/12)
<p>avçılardan ayru D241/3-4 (<i>Avçılardan ayru, dülbendi boğazına kiçdi, ordısı uçına geldi.</i>) “avçı: avcı” (Ergin, 1997: 25) </p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>uclardan ayru</i> (Özçelik, 2005: 122b/3-4) 2. <i>avçılardan ıru</i> “avçılardan uzaklaşarak” (Özçelik, 2007) 3. <i>avçılardan ayru</i> (Gökyay, 2004: 117/32-33) 4. <i>avçılardan ırdı(?)</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 158) “ırdı: uzaklaştı” (Tezcan, 2001: 329) 5. <i>avçılardan ayru</i> (Alizade, 2000: D241/3)
<p>avuş tamarın D184/2 (<i>Avuş tamarın deliüben kanın şoran</i>) “av: av” (Ergin, 1997: 25) </p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>üyük(?) tamarın</i> (Özçelik, 2005: 94a/2) 2. <i>ök damarın</i> (Gökyay, 2004: 89/11) “can damarı, şah damarı” (Gökyay, 2004: 268) 3. <i>öy (?) tamarın</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 130) 4. <i>ök tamarın</i> “göğüs damarını” (Kaçalın, 2004) 5. <i>öñ damarın</i> (Alizade, 2000: D184/2)
<p>ayıruriseñ D285/4 (... <i>bu yağıyı üzerümüzden ayırur-iseñ seni koyu virelüm didiler</i>) </p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>ırarısañ</i> (Özçelik, 2005: 144b/4) 2. <i>ayırurısañ</i> (Gökyay, 2004: 141/2) 3. <i>ırarısañ</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 184) “uzaklaştırırsan” (Tezcan, 2001: 369) 4. <i>ayırarsañ</i> (Alizade, 2000: D285/4)
<p>ayıtduğınđa D234/11 (<i>Ķara tağa ayıtduğınđa işit virsün</i>) “ayıt-: söylemek” (Ergin, 1997: 30) </p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>yêtdüğünđe</i> (Özçelik, 2005: 119a/12) 2. <i>yetdüğünđe</i> (Gökyay, 2004: 114/29) 3. <i>yêtdüğünđe</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 155) 4. <i>eytdüğünđe</i> “söylediğınđe” (Tekin, 1986) 5. <i>eytdüğünđe</i> (Karasoy, – Yavuz 2004) 6. <i>yetdüğünđe</i> (Alizade, 2000: D234/11)
<p>ayrudur D259/5 (<i>Yanlığ haberdür oğul, kaçan giden ağaç degül ayrudur.</i>) “ayru: ayrı, başkası” (Ergin, 1997: 31) </p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>[ğayrı] erdür</i> (Özçelik, 2005: 131b/5) 2. <i>ayrıdur</i> (Gökyay, 2004: 127/21) 3. <i>[ğayrı] erdür</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 169) “başka bir adamdır” (Tezcan, 2001: 343) 4. <i>ayrıdur</i> (Alizade, 2000: D259/5)
<p>azvay D280/11 (<i>Azvay kırt enügi irkeginde bir köküm var</i>) “azman?” (Ergin, 1997: 32) </p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>azvay</i> (Özçelik, 2005: 142a/11) 2. <i>azvay</i> (Gökyay, 2004: 138/25) “Sarı sabır denilen bitkiden çıkarılan acı bir madde ki ilaç olarak kullanılır” (Gökyay, 2004: 170) 3. <i>azulı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 181) “azılı” (Tezcan, 2001: 365) 4. <i>azvay</i> (Alizade, 2000: D280/11)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>bağır gibi üginende D105/7 (<i>Bağır gibi üginende yoğurtdan ne var</i>) “bağır: bağır, göğüs, ciğer” (Ergin, 1997: 34) “ügin-: katılaşmak, mayalaşmak, uyuşmak, pıhtılaşmak” (Ergin, 1997: 306)</p> <p>بغیرگی اوکنند</p>	<p>1. <i>buğurki öğününüzde</i> (Özçelik, 2005: 54b/7) “şimdiki, bu seferki öğününüzde” (Özçelik, 2005: 159) 2. <i>bağır gibi uyunanda</i> (Gökyay, 2004: 48/35) “uyun-: süt donup yoğurt olmak” (Gökyay, 2004: 298) 3. <i>benir gibi üginende</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 86) “peynir gibi” (Tezcan, 2001: 179) 4. <i>bağır kibi ögnəndə</i> (Alizade, 2000: D105/7)</p>
<p>batman D13/9 (<i>Tayrı Ta'ala bize bir batman oğul virmez nedendür</i>) “altı okkalık veya sekiz kiloluk ağırlık ölçüsü” (Ergin, 1997: 40)</p> <p>بتان</p>	<p>1. <i>batman</i> (Özçelik, 2005: 8b/9) “ağırlık ölçüsü” (Özçelik, 2005: 58) 2. <i>yetmen</i> (Gökyay, 2004: 6/11) “kemale gelmiş, yetişmiş, kifayetli, erdemli” (Gökyay, 2004: 311) 3. <i>müslümān</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 37) Müslüman (Tezcan, 2001: 72) 4. <i>yetmen</i> “yetkin, gelişmiş, gelişatlı” (Tekin, 1986) 5. <i>batman</i> (Alizade, 2000: D13/9)</p>
<p>beceri bilmez D88/4 (<i>Püreler Delü Karçara üşdiler. Gördi beceri bilmez, aydur: </i>)</p> <p>بجری بلمز</p>	<p>1. <i>beceri bilmez</i> (Özçelik, 2005: 46a/4) 2. <i>ahtarı bilmez</i> “üstesinden gelmek” (Özçelik, 2006: 86) 3. <i>beceri bilmez</i> (Gökyay, 2004: 39/34) 4. <i>beceri bilmez</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 76) 5. <i>bacarı bilmez</i> (Alizade, 2000: D88/4)</p>
<p>Beyrek D66/11 “Kişi adı” (Ergin, 1997: 44)</p> <p>بیرک</p>	<p>1. <i>Beyrek</i> (Özçelik, 2005: 35a/11) 2. <i>Beyrek</i> (Gökyay, 173: 31/1) 3. <i>Beyrek</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 68) 4. <i>Böri/Böre/Börü</i> “Böri-k” (Yıldırım, 2001) 5. <i>Beyrak</i> (Alizade, 2000: D66/11)</p>
<p>bigler D178/5 (... <i>niye geldünüz yigit bigler didiler</i>) “big: bey” (Ergin, 1997: 47)</p> <p>بگل</p>	<p>1. <i>yəñil</i> (Özçelik, 2005: 91a/5) 2. <i>begler</i> (Gökyay, 2004: 86/26) 3. <i>yəñil</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 127) “yigit yəñil: gençler, delikanlılar” (Tezcan, 2001: 423) 4. <i>yiñil</i> “genç, delikanlı” (Alışık, 1999) 5. <i>yenil</i> (Alizade, 2000: D178/5)</p>
<p>bilüp D252/7 (<i>Qalan kâfirler bilüp meydanı şalup kaçdı</i>)</p> <p>بیلوب</p>	<p>1. <i>yilup</i> (Özçelik, 2005: 128a/7) 2. <i>bilüp</i> (Gökyay, 2004: 123/31) 3. <i>bilüb</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 165) 4. <i>bilüb</i> (Alizade, 2000: D252/7)</p>
<p>bine bilmez D4/5 (<i>Sarp yorur-iken kazılık ata nāmerd yigit bine bilmez ...</i>)</p> <p>ینه بلمز</p>	<p>1. <i>bine bilmez</i> (Özçelik, 2005: 4a/5) 2. <i>yine bilmez</i> “yin-: zaptetmek, hakim olmak” (Özçelik, 2006: 48) 3. <i>binebilmez</i> (Gökyay, 2004: 2/4) 4. <i>binē bilmez</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 30) 5. <i>yine bilmez</i> (Sertkaya, 2006: 85) 6. <i>binə bilməz</i> (Alizade, 2000: D4/5)</p>
<p>binmişleridi D216/5 (<i>Meger ol-dem Bayındır Han bigler-ile seyrana binmişleridi</i>) “bin-: binmek” (Ergin, 1997: 50)</p>	<p>1. <i>yəmişleridi</i> (Özçelik, 2005: 110a/5) 2. <i>binmişleridi</i> (Özçelik, 2006: 124) 3. <i>binmişleridi</i> (Gökyay, 2004: 106/13) 4. <i>yəmişleridi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 147) 5. <i>yetmişlərdi</i> (Alizade, 2000: D216/5)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
بیتلردی	
bir D74/1 (<i>Oğlan bazırganlar husuşından bir söz söylemedi ...</i>) "bir" قز	1. <i>bir</i> (Özçelik, 2005: 39a/1) 2. <i>kız</i> "hiç, hiçbir, kesinlikle" (Özçelik, 2006: 79) 3. ... (Gökyay, 2004: 34) 4. <i>bir</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 71) 5. <i>bir</i> (Alizade, 2000: D74/1)
bir er kâfir D276/6 (<i>Vardılar bir er kâfir getürdiler</i>) دزارکافر	1. [<i>bir</i>] <i>dirâz kâfir</i> (Özçelik, 200: 140a/6) 2. <i>bir er kâfir</i> (Gökyay, 2004: 136/5) 3. [<i>bir</i>] <i>dirâz kâfir</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 176) "dirâz: uzun boylu" (Tezcan, 2001: 351) 4. <i>bir er kâfir</i> (Alizade, 2000: D276/6)
bir yigit D300/13 (... <i>bir yigit senüñ uçundan aramızdan eksildi</i>) بیرکیدر	1. <i>bir yigit [e]r</i> (Özçelik, 2005: 152a/13) 2. <i>bir yigit</i> (Gökyay, 2004: 150/17) 3. <i>bir yigid</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 165) 4. <i>bir yigid</i> (Alizade, 2000: D300/13)
boğradayım D129/12 (<i>Ķaba çomağ altında boğradayım senüñ içün</i>) "boğrat-: gedik açtırmak ..." (Ergin, 1997: 55) بوغر دیم	1. <i>yoğurdayım</i> (Özçelik, 2005: 66b/12) "yoğurd-: ufaltmak, parçalamak" 2. <i>yuğradayım</i> (Gökyay, 2004: 62/22) "çökertmek, ezip bükme" (Gökyay, 2004: 314) 3. <i>yoğurdayım</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 100) 4. <i>yuğurdayım</i> "yuğurt-: ezmek, yamrı yumru hâle getirmek" (Tekin, 1986) 5. <i>yoğradım</i> (Alizade, 2000: D129/12)
boyladukda D197/11 (<i>Oğuzıñ ala gözli kızı gelini boyladukda</i>) "boyla-: destan söylemek, hikâye anlatmak" (Ergin, 1997: 56) بیلدقده	1. <i>yığıldukda</i> (Özçelik, 2005: 100b/11) 2. <i>boyladukda</i> "boyla-: dikkatle dinlemek" (Özçelik, 2006: 120) 3. <i>boyladukda</i> (Gökyay, 2004: 95/11) "boyladığı zaman" (Gökyay, 179) 4. <i>yığıldukdq</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 136) "toplandığında" (Tezcan, 2001: 269) 5. <i>bıldıqda</i> (Alizade, 2000: D197/11)
boyuma D124/6 (<i>Ķara gözli yigitlerümi boyuma men aluram</i>) "boy: boy, kabile, maiyet" (Ergin, 1997: 56) بوینه الورم	1. <i>boyuma [men] aluram</i> (Özçelik, 2005: 64a/6) 2. <i>boyuma men aluram</i> (Gökyay, 2004: 60/1) 3. <i>boynuma aluram</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 97) 4. <i>boyuma aluram</i> (Alizade, 2000: D124/6)
buda bindi D236/9 (<i>Şahbaz aygırı çekdürdi buda bindi</i>) "but: buda (budun, butun olmalı)" (Ergin, 1997: 62) بوده بنددی	1. <i>bu da bindi</i> (Özçelik, 2005: 120a/9) 2. <i>buda bindi</i> (Gökyay, 2004: 115/22) 3. <i>budın bindi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 156) "but: bacak, but" (Tezcan, 2001: 319) 4. <i>bu da yetti</i> (Daşdemir, 2004) 5. <i>budun/budın bindi</i> (Tekin, 1986) 6. <i>buda bindi</i> (Alizade, 2000: D236/9)
buğra ner D87/6 (<i>develerine vardı biñ buğra ner seçdi, koyunlarına vardı biñ koç</i>)	1. <i>buğra ner</i> (Özçelik, 2005: 45b.6) 2. <i>buğra ner</i> (Gökyay, 2004: 39/20) 3. <i>buğralar</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 76)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p><i>seçdi</i> “buğra: erkek deve” (Ergin, 1997: 60) “ner: erkek” (Ergin, 1997: 221)</p> <p>بوغرانر</p>	<p>4. <i>buğra-ner</i> (Alizade, 2000: D87/6)</p>
<p>buğludur D87/13 (<i>Dede Korkut hay oğul Karçar adama uş bögelek gibi buğludur</i>) “buğ: sıkıntı, ızdırap, acı, tehlike” (Ergin, 1997: 61)</p> <p>بوکلودر</p>	<p>1. <i>buğaldur</i> (Özçelik, 2005: 45b/13) 2. <i>buğludur</i> (Gökyay, 2004: 39/29) 3. <i>buğaldur</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 76) 4. <i>buğludar</i> (Alizade, 2000: D87/13)</p>
<p>Can bacuğın egmişsin Oğuçazın kurmuşsin Adın gerdek komışsin D110/9-10</p> <p>جان باجوغون اگمشسن اون جعفر بن قورمش سن ادین کردک قومش سن</p>	<p>1. <i>cân yacuğın egmiş-sin / Uğ-cuğazın kurmuş-sın / Adın gerdek komışsin</i> (Özçelik, 2005: 57a/9-10) 2. <i>can bacuğın egmişsin / O[ta]kçuğazın kurmuşsin Okçuğazın atmışsin / Adın gerdek komışsin</i> (Gökyay, 2004: 51/24-26) 3. <i>Cân yacuğın egmiş-sin / Uğ-cuğazın kurmuş-sın / Adın gerdek komışsin</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 89) “Uğ Çadırın üst kısmını oluşturan çubuk” (Tezcan, 2001: 190) 4. <i>Cân yacuğın egmişsin / Okçuğazın atmışsin / Otakçuğın kurmuşsin / Adın gerdek komışsin</i> “aziz yaycığının egmişsin” (Tekin, 1986) 5. <i>Can yacuğın egmişsiz / Okçuğazın atmışsiz / Otakçuğın kurmuşsiz / Adın gerdek komışsiz</i> (Tekin, 1984) 6. <i>Can yacuğın egmişsin / Okçuğazın atmışsin / Otakçuğın kurmuşsin / Adın gerdek komışsin</i> (Sertkaya, 1985) 7. <i>Han [veya can=yan] bacuğın egmişsinüz / [Hanlar, bigler nitmişsinüz] / Yayçuğazın çekmişsinüz] / oğuçazın atmışsinüz] [otaççuğın] qurmuşsinüz] / adın gerdek qomışsinüz]</i> (Yıldırım, 2001) 8. <i>Can bağcın egmişsen / Oq ciğirın qurmuşsan / Adın gerdək qomışsan</i> (Alizade, 2000: D110/9-10) 9. <i>Can bacuğın egmişsen / Oqciğazın (atmışsan, Otaqciğazın) qurmuşsan / Adın gerdək qomışsan</i> (Hacıyev, 2007: 43)</p>
<p>cübbe D18/4 (<i>Çigni kuşlu cübbe ton virgil bu oğlana</i>) “cübbe: cübbe, elbise, palto” (Ergin, 1997: 67)</p> <p>جَبَّه</p>	<p>1. <i>cübbe</i> (Özçelik, 2005: 11a/4) 2. <i>cübbe</i> (Gökyay, 2004: 7/20) 3. <i>cübbę</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 39) 4. <i>cebe</i> “zırh, elbise” (Sertkaya, 2004) 5. <i>cübbə</i> (Alizade, 2000: D18/4)</p>
<p>çal D114/12 (<i>Mere delü ozan çal</i>)</p> <p>چالدي</p>	<p>1. <i>çaldi</i> (Özçelik, 2005: 59a/12) “çal hadi” (Özçelik, 2005: 171) 2. <i>çalındı</i> (Gökyay, 2004: 53/35) 3. <i>[çal!]</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 91) 4. <i>çal! / çal! de!</i> “çal, söyle” (Sertkaya, 2004) 5. <i>çal, di!</i> (Alizade, 2000: D114/12)</p>
<p>çerkez hırşlu D281/4-5 (<i>İt gibi güv güv iden Çerkez hırşlu</i>)</p> <p>چرکیز خیرصالی</p>	<p>1. <i>çirkin huşlu</i> (Özçelik, 2005: 142b/4-5) 2. <i>Çerkez hırşlu</i> (Gökyay, 2004: 138/37) 3. <i>çirkin(?) huşlu</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 182) “kötü huylu(?)” (Tezcan, 2001: 405) 4. <i>çerkəz xırslı</i> (Alizade, 2000: D281/4)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>çoğ-idi D133/10 (<i>Kâfirler Urusuğ üzerine çoğ-idi</i>) “çoğ-: üşüşmek, çullanmak” (Ergin, 1997: 76)</p> <p>جو حذب</p>	<p>1. <i>çoğdı</i> (Özçelik, 2005: 68b/10) “çoğ-: çullanmak” (Özçelik, 2005: 191) 2. <i>çoğdu</i> (Gökyay, 2004: 64/13) “çoğmak: üşüşmek, toplanmak” (Gökyay, 2004: 190) 3. <i>çoğdı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 102) 4. <i>çoğdu</i> “bir insanın veya hayvanın bir insan veya hayvan üzerine çullanması” (Başgöz, 1960) 5. <i>çovuxdı</i> (Alizade, 2000: D133/10)</p>
<p>delim D114/13 (<i>Delim ağça karlar yağmış dize yetmiş</i>) “delim: çok, pek çok” (Ergin, 1997: 80)</p> <p>س . دلیم</p>	<p>1. <i>san delim</i> (Özçelik, 2005: 59a.13) “pek çok” (Özçelik, 2005: 175) 2. <i>delim</i> (Gökyay, 2004: 54/4) 3. <i>delim</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 91) 4. <i>dəlim</i> (Alizade, 2000: D114/13)</p>
<p>deper D269/7 (<i>Kırış günü öndin deper alpumuz Salur Kazan</i>) “dep-: tepmek, at tepmek, tekmelemek” (Ergin, 1997: 82)</p> <p>دپر</p>	<p>1. <i>depen</i> (Özçelik, 2005: 136b/7) 2. <i>depen</i> (Gökyay, 2004: 132/26) 3. <i>deper</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 175) 4. <i>dəpər</i> (Alizade, 2000: D269/7)</p>
<p>depidinçe D8/6 (<i>Depidinçe yirinden örü türdü</i>) “depit-: tepretmek, kımıldatmak, sarsmak” (Ergin, 1997: 83)</p> <p>دپدینچه</p>	<p>1. <i>depdüginçe</i> (Özçelik, 2005: 6a/6) 2. <i>depretinçe</i> (Özçelik, 2006: 60) 3. <i>depenince</i> (Gökyay, 2004: 3/20) 4. <i>depretinçe</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 33) 5. <i>depretinçe</i> (Sertkaya, 2006a: 142) 6. <i>depreince</i> (Başgöz, 1985) 7. <i>dəpidincə</i> (Alizade, 200: D8/6) 8. <i>dəprətinçə</i> (Haciyev, 2007: 52)</p>
<p>dil çıkartmadılar D284/8-9 (<i>Buldukları kâfiri kırdılar. Dil çıkartmadılar.</i>) “dil çıkart-: ağız açtırmak” (Ergin, 1997: 90)</p> <p>دل چقارتدیلر</p>	<p>1. <i>dir[i] çıkartmadılar</i> (Özçelik, 2005: 144a/8-9) 2. <i>dil çıkartmadılar</i> (Gökyay, 2004: 140/24) 3. <i>dil çıkartmadılar</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 183) 4. <i>dil çıkartmadılar</i> (Alizade, 2000: D284/8-9)</p>
<p>dirim D301/6 (... <i>senüñ yoluñda baş virdi, dirim kanın alalum</i>) “dirim: dirim, dirlik” (Ergin, 1997: 93)</p> <p>دیریم</p>	<p>1. <i>[çeri] dire[lü]m</i> (Özçelik, 2005: 152b/6) “çeri derelim” (Özçelik, 2005: 300) 2. <i>dirim</i> (Gökyay, 2004: 150/23) “dirim kanın almak: öldürülen birinin öcünü almak” (Gökyay, 2004: 196) 3. <i>varalum</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 193) 4. <i>derəm</i> (Alizade, 2000: D301/6)</p>
<p>dişi D14/11 (<i>Dirse Han dişi ehlinüñ sözi-y-ile ulu toy eyledi</i>)</p> <p>دشی</p>	<p>1. <i>daşı</i>: (Özçelik, 2005: 9a/11) “dahı” (Özçelik, 2005: 60) 2. <i>dişi</i> (Gökyay, 2004: 6/12) 3. <i>dişi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 37) “dişi ehli: kadın eş” (Tezcan, 2001: 75) 4. <i>dişi</i> (Alizade, 2000: D14/11)</p>
<p>dökmesi D160/6 (<i>Dökmesi büyük bizüm tağlarumuz</i>)</p>	<p>1. <i>dönmesi</i> (Özçelik, 2005: 82a/6) 2. <i>dönmesi</i> “dönme: tepe” (Özçelik, 2006: 100)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<i>olur</i> "dökme: tepe, çıkıntı, zirve?" (Ergin, 1997: 95) 	3. <i>dökməsi</i> (Gökyay, 2004: 77/20) "yükseklik, yücelik?" (Gökyay, 2004: 200) 4. <i>degmesi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 117) "her biri" (Tezcan, 2001: 405) 5. <i>dügməsi</i> (Alizade, 2000: D160/6)
dükense olmaz D37/12 (<i>Şaya varsam dükense olmaz, kalın Oğuz begleri bindi</i>) "düken-: bitmek tükenmek" (Ergin, 1997: 98) 	1. <i>dükenesi olmaz</i> (Özçelik, 2005: 20b/12) "bitmez" (Özçelik, 2005: 105) 2. <i>dükense olmaz</i> (Gökyay, 2004: 17/2) tükeneyeceği yok, ardı alınmaz, sonu gelmez(Gökyay, 2004: 200) 3. <i>dükensə olmaz</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 51) 4. <i>dükənsə olmaz</i> (Alizade, 2000: D37/12)
düm D23/12 (<i>Qara bağı sarıldı, düm yüregi oynadı</i>) "düm: bütün, tamam, tam, düm" (Ergin, 1997: 98) 	1. <i>dom</i> (Özçelik, 2005: 13b/12) 2. <i>düm</i> "Gökyay, 2004: 9/21) "düm: yumru, top şey, tam, tamam, bütün" (Gökyay, 2004: 200) 3. <i>dom</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 41) "dom: sıkı, metanetli, sağlam" (Tezcan, 2001: 90) 4. <i>düm</i> (Alizade, 2000: D23/12)
dürsinmeyen D184/3 (<i>Ağça tozlu katı yaydan dürsinmeyen</i>) "dürsin-: korkmak, çekinmek" (Ergin, 1997: 100) 	1. <i>dursınmayan</i> (Özçelik, 2005: 94a/3) 2. <i>darsınmayan</i> "darsın-: rahatsız olmak" (Özçelik, 2006: 116) 3. <i>dürsinmeyen</i> (Gökyay, 2004: 89/12) "korkmak" (Gökyay, 2004: 201) 4. <i>darsıkmayan</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 130) "darsıq-: daralmak, sıkılmak, sıkışmak, bunalmak" (Tezcan, 2001: 253) 5. <i>dərsinməyən</i> (Alizade, 2000: D184/3)
düşdi D41/13 (<i>İki kardaşı oha düşdi, şehid oldu</i>) 	1. <i>düşdi</i> (Özçelik, 2005: 22b/13) 2. <i>düşdü</i> (Gökyay, 2004: 18/31) 3. <i>[şançıldı] düşdi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 53) 4. <i>duşdi</i> "tuş-: tesadüf etmek" (Sertkaya, 2004) 5. <i>düşdi</i> (Alizade, 2000: D41/13)
düşdi D54/6 (<i>Burla Hatun boynı-y-ile kulağın aldı düşdi</i>) "düş-: düşmek, inmek, girmek" (Ergin, 1997: 100) 	1. <i>deşdi</i> (Özçelik, 2005: 29a/6) "deş-: yarmak, yırtmak, çizmek" (Özçelik, 2005: 130) 2. <i>düşdü</i> (Gökyay, 2004: 25/2) 3. <i>düşdi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 59) 4. <i>düşdi</i> (Alizade, 2000: D54/6)
el götürdiler D75/12 (<i>Kalın Oğuz bigleri el götürdiler, du ā kıldılar</i>) "el kaldırdılar" (Ergin, 1997: 127) 	1. <i>el götürdiler</i> (Özçelik, 2005: 39b/12) 2. <i>ele [el] götürdiler</i> "öylece el kaldırdılar" (Özçelik, 2006: 81) 3. <i>el götürdüler</i> (Gökyay, 2004: 34/32) 4. <i>el götürdiler</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 71) 5. <i>əl götürdilər</i> (Alizade, 2000: D75/12)
elin D185/2 (<i>aşlanuñ elin gözedüp bir yumruk eyle urdı-kim</i>) "elini" (Ergin, 1997: 103) 	1. <i>alın</i> (Özçelik, 2005: 94b/2) "hilesini" (Özçelik, 2005: 221) 2. <i>alın</i> (Gökyay, 2004: 89/27) "alın" (Gökyay, 2004: 162) 3. <i>al[n]ın</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 130) "aslanın alını" (Tezcan, 2001: 255) 4. <i>alın</i> "al: hile, oyun" (Sertkaya, 2004) 5. <i>alın</i> (Alizade, 2000: D185/2)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
eline alup 141/3 (<i>geldügi yolu eline alup yortdı, dün kıatdı</i>) النه الوب	1. <i>öñine alup</i> (Özçelik, 2005: 72b/3) 2. <i>eline alup</i> (Gökyay, 2004: 68/3) 3. <i>öñine alub</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 106) “önüne” veya “alına: önüne, karşısına” (Tezcan, 2001: 220) 4. <i>alına alub</i> (Alizade, 2000: D141/3)
elüklü oğlı D221/5 (<i>Avucına şığmayan elüklü oğlı</i>) “elük: dağ keçisi, karaca” (Ergin, 1997: 104) الوكلو اوغلي	1. <i>uluñlı oğlı</i> (Özçelik, 2005: 112b/5) 2. <i>elüklü-oğlı</i> (Gökyay, 2004: 108/9) 3. <i>uluñlı oğlı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 149) “uluñ: başak sapı, ok sapı” (Tezcan, 2001: 305) 4. <i>elüklü oğlı</i> (Alizade, 2000: D221/5)
enügene D184/5 (<i>Ala köpek enügene kendüzin taladur-mı</i>) “enük: enik, et yiyen yırtıcı hayvaların yavrusu” (Ergin, 1997: 105) اينه	1. <i>itine</i> (Özçelik, 2005: 94a/5) 2. <i>enigine</i> (Gökyay, 2004: 89/15) 3. <i>itinę</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 130) 4. <i>en[üg]ine</i> (Sertkaya, 2004) 5. <i>itine</i> (Alizade, 2000: D184/5)
erenler D291/1 (<i>Kanı öğdügümüz big erenler</i>) ازلره	1. <i>erenler</i> (Özçelik, 2005: 147b/1) 2. <i>erenlere</i> “a: aha, işte!” (Özçelik, 2005: 137) 3. <i>erenler</i> (Gökyay, 2004: 144/3) 4. <i>erenler</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 187) 5. <i>erenler</i> (Alizade, 2000: D291/1)
erdil D221/5 (<i>Erdil teke buyunuzından kıatı yaylu</i>) “erdil:?” (Ergin, 1997: 106) اردیل	1. <i>ardıl</i> (Özçelik, 2005: 112b/5) 2. <i>erdil</i> (Gökyay, 2004: 108/10) 3. <i>erdebil</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 149) 4. <i>ardıl</i> “sürünün arkasından giden koyun” (Kaçalın, 2004) 5. <i>ardil</i> (Alizade, 2000: D221/5)
erilenme D55/7 (<i>Ağaç ağaç dir ise şana erilenme ağaç</i>) “erilen-: kaygılanmak, üzölmek” (Ergin, 1997: 107) ارلنمه	1. <i>azlanma</i> (Özçelik, 2005: 29b/7) 2. <i>arlanma</i> (Gökyay, 2004: 25/28) 3. <i>azlanma</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 60) “azımsama” (Tezcan, 2001:134) 4. <i>arlanma</i> “arlan-: utanmak” (Tekin, 1986) 5. <i>arlanma</i> (Alizade, 2000: D55/7)
esirgemiş D133/3 (<i>Babam bu kâfirleri esirgemiş gibi</i>) اسرگمش	1. <i>esirgemiş</i> (Özçelik, 2005: 68b/3) 2. <i>esritmiş</i> “esrit-: sarhoş etmek, sersemletmek” (Özçelik, 2006: 96) 3. <i>esirgemiş</i> (Gökyay, 2004: 64/6) < düzeltme “esrükmiş” (Gökyay, 2004: 345) “sarhoş etmek, sersemletmek” (Gökyay, 2004: 206) 4. <i>esirgemiş</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 101) 5. <i>asirgemiş</i> (Alizade, 2000: D133/3)
eylendi D50/4 (<i>Çobanı bir ağaca şara şara möhkem bağladı, eylendi yoriyu virdi</i>) “eylen-: kalkmak, hareket etmek” (Ergin, 1997: 108) ایلندی	1. <i>atlandı</i> (Özçelik, 2005: 27a/4) 2. <i>atlandı</i> (Gökyay, 2004: 23/7) 3. <i>atlandı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 57) 4. <i>atlandı</i> (Sertkaya, 2004) 5. <i>eylendi</i> (Alizade, 2000: 50/4)
fakı D6/11 (<i>Minarada banlayanda fakı görklü</i>) “fakı: hoca, müezzın” (Ergin, 1997: 110)	1. <i>fakı</i> (Özçelik, 2005: 5a/11) 2. <i>fakı</i> (Gökyay, 2004: 2/35) “din bilgini, şeriat bilgilerini bilen, okumuş, hoca” (Gökyay, 2004: 208) 3. <i>fakı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 32)

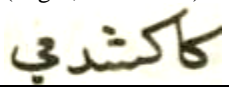
Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
	4. <i>kıķı</i> “ezan, yüksek sesle seslenme” (Zahidoğlu, 2004) 5. <i>f(a)ķı</i> (Sertkaya, 2006a: 113) 6. <i>fāqih</i> (Alizade, 2000: D6/11)
gelmegüm yoķ D260/2 (Oğuz iline gelmegüm yoķ didi) 	1. <i>gelgüm yoķ</i> (Özçelik, 2005: 132a/2) 2. <i>gelmegüm yoķ</i> (Gökyay, 2004: 127/35) 3. <i>gel[me]güm yoķ</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 170) 4. <i>gəlməgim yox</i> (Alizade, 2000: D260/2)
gerdege D140/2 (<i>Yoryubanı oğulu ulu gerdege kiçürem dir-idüm</i>) “gerdek” (Ergin, 1997:115) 	1. <i>düg[ün]e</i> (Özçelik, 2005: 72a/2) 2. <i>gerdege</i> (Gökyay, 2004: 67/22) 3. <i>gerdege</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 105) 4. <i>gərdəkə</i> (Alizade, 2000: D140/2)
getürdüm D88/6 (<i>oğul Ķarçar ne Ķarğaşa idersin, getürdüm bu işmarladuđuñ nesnedür</i>) 	1. <i>getür a</i> (Özçelik, 2005: 46a/6) “getir işte” (Özçelik, 2005: 149) 2. ... (Gökyay, 2004: 39-40) 3. <i>getür</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 76) 4. <i>götür</i> (Alizade, 2000: D88/6)
giceligümüz D107/1 (<i>Başumuzdan giceligümüz alduğı yoķ</i>) 	1. <i>gəceligümüz</i> (Özçelik, 2005: 55b/1) 2. <i>gəceligümüz</i> (Gökyay, 2004: 49/30) 3. <i>lèçegümüz</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 87) “leçek: tülbet, başörtüsü” veya “keçek: başörtüsü” (Tezcan-Boeschoten, 2001: 181) 4. <i>gəcəligümüz</i> (Alizade, 2000: D107/1)
gide D247/10 (<i>Ağ tozlu yayı gide oğlan</i>) “gide: kısa, kısalmış?” (Ergin, 1997: 119) 	1. <i>gède</i> (Özçelik, 2005: 125b/10) “gède: zayıf, adi” (Özçelik, 2005: 265) 2. <i>gide</i> (Gökyay, 2004: 121/13) “... çelimsiz, zayıf, cüce ...” (Gökyay, 2004: 212) 3. <i>gèdè(?)</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 162) 4. <i>gede</i> (<i>kede</i>) (Başgöz, 1985) 5. <i>gedə</i> (Alizade, 2000: D247/10)
gider-ise D34/1 (<i>Ağ şakallu Ķocalar senüñ gider-ise</i>) 	1. <i>gèder; yene</i> (Özçelik, 2005: 19a/1) 2. <i>giderise</i> (Gökyay, 2004: 14/24) 3. <i>gèderiş</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 48) 4. <i>gedərsə</i> (Alizade, 2000: D34/1)
gitudükde D5/2 (<i>Gitdükte yirüñ otlakların geyik bilir.</i>) 	1. <i>gètdükde</i> (Özçelik, 2005: 4b/2) 2. <i>gedükde</i> “gedük: yamaç, oyuntu yer” (Özçelik, 2006: 50) 3. <i>gitdükde</i> (Gökyay, 2004: 2/14) 4. <i>gètdükde</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 31) “gedükte yerine yanlış yazılmış olabilir” (Tezcan, 2001: 48) 5. <i>gedükte</i> “gedük: yamaç” (Tulum, 2003a) 6. <i>gündegen</i> “güneşin değidiği” (Sertkaya, 2006: 90) 7. <i>Getdikdə</i> (Alizade, 2000: D5/2)
gögez D5/3 (<i>Gögez yirler çemenlerin Ķulan bilir</i>) “yeşermiş, yeşillenmiş” (Ergin, 1997: 122)	1. <i>geñez</i> (Özçelik, 2005: 4b/3) 2. <i>kelez</i> (Özçelik, 2007) 3. <i>geñez</i> (Gökyay, 173: 2/15) “makbul, beğenilmiş ...” (Gökyay, 2004: 210) 4. <i>kelez(?)</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 31) “kelez yer: kıraç toprak” (Tezcan, 2001: 48)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
	<p>5. genç "yakın" (Tekin, 1986)</p> <p>6. <i>kelez</i> (?) "çorak, çöllük" (Tulum, 2003a)</p> <p>7. <i>gögez</i> "yeşillik, çemenlik" (Sertkaya, 2006: 93)</p> <p>8. <i>geñaz</i> (Alizade, 2000: D5/3)</p> <p>9. <i>geñaz</i> "suyu az, kuru" (Haciyev, 2007: 24)</p>
<p>görür gözüm D24/7 (<i>Çıksun benüm görür gözüm</i>)</p> 	<p>1. <i>görür gözüm</i> (Özçelik, 2005: 14a/7)</p> <p>2. <i>görür gözüm</i> (Gökyay, 2004: 9/36)</p> <p>3. <i>görür gözüm</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 42)</p> <p>4. <i>kör gözüm</i> (Alışık, 1999)</p> <p>5. <i>kor gözüm</i> (Alizade, 2000: D24/7)</p>
<p>gözün D50/5 (<i>gözün qararmamış-iken bu ağacı koparı gör</i>)</p> 	<p>1. <i>gözün</i> (Özçelik, 2005: 27a/5)</p> <p>2. <i>gözün a</i> "gözün işte, aha" (Özçelik, 2006: 75)</p> <p>3. <i>gözün de</i> (Gökyay, 2004: 23/10)</p> <p>4. <i>gözün</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 52)</p> <p>5. <i>gözün</i> (Alizade, 2000: D50/5)</p>
<p>gürleyüp D23/3 (<i>Dirse Han istedi kim oğlançuğunun üstine gürleyüp düşe-y-idi</i>)</p> 	<p>1. <i>güvleyüp</i> (Özçelik, 2005: 13b/3)</p> <p>2. <i>gürleyüp</i> (Gökyay, 2004: 9/14)</p> <p>3. <i>güvleyüb</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 41) "güvle-: istekle atılmak" (Tezcan, 2001: 86)</p> <p>4. <i>kövrälüb</i> (Alizade, 2000: D23/3)</p>
<p>harañça D62/1 (... <i>kolı budı harañça, uzun baldırları ince...</i>)</p> <p>"harañ: büyük, iri?" (Ergin, 1997: 137)</p> 	<p>1. <i>hızānca</i> (Özçelik, 2005: 33a/1)</p> <p>2. <i>hıranca</i> (Gökyay, 2004: 28/25)</p> <p>3. <i>hızanca</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 65) "hızanca: sırk gibi" (Tezcan, 2001: 143)</p> <p>4. <i>hezence</i> (Başgöz, 1985)</p> <p>5. <i>xaranca</i> (Alizade, 2000: D62/1)</p>
<p>hava D95/6 (<i>Alaň alçak hava yirden gelen argıs</i>)</p> 	<p>1. <i>hova</i> (Özçelik, 2005: 49b/6)</p> <p>2. <i>hava</i> (Özçelik, 2004: 43/6)</p> <p>3. <i>hova</i> (?) (Tezcan-Boeschoten, 2001: 80) "hova: ova(?)" (Tezcan, 2001: 170-172)</p> <p>4. <i>hava</i> (Alizade, 2000: D95/6)</p>
<p>hoşluğum D242/3 (<i>Üç gündür hoşluğum yoğ oğul</i>)</p> <p>"hoşlık: iyilik, keyif, sıhhatte bulunma" (Ergin, 1997: 140)</p> 	<p>1. <i>koşluğum</i> (Özçelik, 2005: 123a/3)</p> <p>2. <i>hoşluğum</i> (Gökyay, 2004: 118/16)</p> <p>3. <i>koşluğum</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 159)</p> <p>4. <i>qoşluğum</i> (Alizade, 2000: D242/3)</p>
<p>ışıklar D129/11 (<i>Başumda kunt ışıklar şaqlar-idüm bu gün için</i>)</p> 	<p>1. <i>ışıkum</i> (Özçelik, 2005: 66b/11)</p> <p>2. <i>ışıklar</i> (Gökyay, 2004: 62/20)</p> <p>3. <i>ışıklar</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 99)</p> <p>4. <i>ışıklar[um]</i> (Sertkaya, 2004)</p> <p>5. <i>ışıklar</i> (Alizade, 2000: D129/11)</p>
<p>için D192/1 (<i>İçin kara tonlu gök demürlü altı yüz kâfir seçdi</i>)</p> <p>"için: gizli, gizlice, içten, saklı olarak, belli etmeden" (Ergin, 1997: 148)</p> 	<p>1. <i>ebçin</i> (Özçelik, 2005: 98a1)</p> <p>2. <i>ebçin[li]</i> (Özçelik, 2007)</p> <p>3. <i>için</i> (Gökyay, 2004: 92/19) "gizli, gizlice" (Gökyay, 2004: 225)</p> <p>4. <i>ebçin</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 133) "zırh, at zırhı, çokal" (Tezcan, 2001: 407)</p> <p>5. <i>iyen</i> (Başgöz, 1985)</p> <p>6. <i>için</i> (Alizade, 2000: D192/1)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>ilakırdı D40/13 (<i>İlakırdı söyleme mere itüm kâfir</i>) “laf, boş söz” (Ergin, 1997: 150)</p> <p>الم قرى سويلم</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>alıkları söyleme</i> (Özçelik, 2005: 22a/13) 2. <i>alıkları söyleme</i> “bağırarak söyleme” (Özçelik, 2006: 71) 3. <i>Herze merze</i> (Gökyay, 2004: 18/14) 4. <i>ılaqır[d]ı söyleme</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 52) “lakırdı” (Tezcan, 2001: 113) 5. <i>alıkları söyle-</i> “bağırarak, haykırarak konuşmak” (Sertkaya, 2004) 6. <i>ilaqırdı söyleme</i> (Alizade, 2000: D40/13) 7. <i>alaqırı söyleme</i> “alaqır-: bağırarak” (Hacıyev, 2007: 86)
<p>ileyünde D105/1 (<i>İleyünde düğün var düğüne varup ötgil</i>) “iley: ön, karşı” (Ergin, 1997: 151)</p> <p>ایلیوکد</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>ileyünde</i> (Özçelik, 2005: 54b/1) 2. <i>ileyünde</i> (Gökyay, 2004: 48/28) 3. <i>ileyünde</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 86) 4. <i>il-öy[ün]de</i> (Sertkaya, 2004) “halk önünde” (Sertkaya, 2006a: 99) 5. <i>ilâyündə</i> (Alizade, 2000: D105/1)
<p>incinüp D14/3 (<i>incinüp acı sözler söyleme</i>)</p> <p>انجیب</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>incinüp</i> (Özçelik, 2005: 9a/3) 2. <i>incinüp</i> (Gökyay, 2004: 6/5) 3. <i>incitüb</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 37) “incin-: hayal kırıklığına uğramak” “incit-: gücendirmek” (Tezcan, 2001: 73-74) 4. <i>incinib</i> (Alizade, 2000: D14/3)
<p>işit D234/11 (<i>Qara tağa ayıtduğunda işit virsün</i>) “işit: işitilen şey, ses, cevap” (Ergin, 1997: 155)</p> <p>ایست</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>aşıt</i> (Özçelik, 2005: 119a/11) 2. <i>aşıt</i> (Gökyay, 2004: 114/29) “geçit, aşılacak yer” (Gökyay, 2004: 167) 3. <i>aşıt</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 155) 4. <i>işit</i> “cevap” (Tekin, 1986) 5. <i>işit</i> (Karasoy, – Yavuz 2004) 6. <i>aşıt</i> (Alizade, 2000: D234/11)
<p>ivlü D153/10 (<i>Kırk ivlü kul ile kırk cāriye oğlu başına çevürdi, azad eyledi</i>) “iv: ev, otağ, çadır” (Ergin, 1997: 157)</p> <p>اولی</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>eyü</i> (Özçelik, 78b/10) “has” (Özçelik, 2005: 201) 2. <i>evli</i> (Gökyay, 2004: 74/22) 3. <i>eyü</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 114) “eyü kul: has köle” (Tezcan, 2001: 233) 4. <i>evli</i> (Alizade, 2000: D153/10)
<p>qabile D44/5 (<i>Qavum qabile menüm kuma yurdum</i>)</p> <p>قلمه</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>qabla</i> (Özçelik, 2005: 24a/5) 2. <i>qabile</i> (Gökyay, 2004: 19/31) 3. <i>qabla</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 54) 4. <i>qamla</i> “<qabla, qavum qamla” (Tekin, 1986) 5. <i>qābilə</i> (Alizade, 2000: D44/5)
<p>qabzası D52/8 (<i>Dünlügi altun ban ivümün qabzası oğul</i>) “qabza: silahın tutulacak yeri” (Ergin, 1997: 159)</p> <p>قنبره سی</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>kunbure</i> (?) (Özçelik, 2005: 28a/8) 2. <i>qabzası</i> (Gökyay, 2004: 24/10) “tutamak, sap, kulp” (Gökyay, 2004: 230) 3. <i>qabzası</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 58) “çadır kapısı” (Tezcan, 2001: 130) 4. <i>qābzəsi</i> (Alizade, 2000: D52/8)
<p>qadasın D161/3 (<i>ya pes sen ne eylemeklü qadasın</i>) “kada: kaza, bela” (Ergin, 1997: 160)</p> <p>قداسین</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>kadā</i> (Özçelik, 2005: 82b/3) “bela” (Özçelik, 2005: 206) 2. <i>qadasın</i> (Gökyay, 2004: 78/1) “ölüm, felaket, baht, alın yazısı ...” (Gökyay, 2004: 231) 3. <i>qava[t]-sın</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 118) 4. <i>eylēmāklūqdusan</i> (Alizade, 2000: D161/3)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>kâfirler D270/4 (<i>Karşu yakadan kâfirler bakışurlar</i>)</p> <p>کافرلر</p>	<p>1. <i>kâfirler</i> (Özçelik, 2005: 137a/4)</p> <p>2. <i>kâfirlere</i> “a: aha, işte!” (Özçelik, 2006: 133)</p> <p>3. <i>kâfirler</i> (Gökyay, 2004: 133/9)</p> <p>4. <i>kâfirler</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 175)</p> <p>5. <i>kafirlər</i> (Alizade, 2000: D270/4)</p>
<p>kaquban D175/13 (<i>Göz kaquban köñül alan anuñ görklüsi olur</i>)</p> <p>“kaq-: kakmak, vurmak, dikmek, başa kakmak, yüze yurmak” (Ergin, 1997: 161)</p> <p>قا قوبان</p>	<p>1. <i>kaquban</i> (Özçelik, 2005: 89b/13)</p> <p>2. <i>kakuban</i> (Gökyay, 2004: 85/13) “kak-: çatmak, itme, vurmak ...” (Gökyay, 2004: 232)</p> <p>3. <i>kaquban</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 126)</p> <p>4. <i>qaçu[ru]ban</i> “seğirterek, süzerek” (Alışık, 1999)</p> <p>5. <i>qaquban</i> (Alizade, 2000: D175/13)</p>
<p>qalıcaq D125/7 (<i>Yarınki gün zaman dönüp ben ölüp sen qalıcaq tacum tahtum saña virmeyeler...</i>)</p> <p>قالیجاق</p>	<p>1. <i>qalıcaq a</i> (Özçelik 2005: 64b/7) “kalacak işte, aha” (Özçelik, 2005: 180)</p> <p>2. <i>kalıcak</i> (Gökyay, 2004: 60/24)</p> <p>3. <i>qalıcaq</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 97)</p> <p>4. <i>qalıcaq</i> (Alizade, 2000: D125/7)</p>
<p>qalan D212/3 (<i>Andan qalan bigler görışdi</i>)</p> <p>“qal-: kalmak” (Ergin, 1997: 161)</p> <p>قالی</p>	<p>1. <i>qalan</i> (Özçelik, 108a/3) “diğer” (Özçelik, 2005: 233)</p> <p>2. ... (Gökyay, 2004: 103)</p> <p>3. <i>qalın</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 145)</p> <p>4. <i>qalan</i> (Alizade, 2000: D212/3)</p>
<p>qalaba ölke D65/8 (<i>Cılasun koç yigitlere qalaba ölke virdi</i>)</p> <p>“qalaba: çok, pek çok” (Ergin, 1997: 163)</p> <p>“ölke: ülke” (Erin 1997: 244)</p> <p>قالابا اولکه</p>	<p>1. <i>qala ölke</i> (Özçelik, 2005: 34b/8)</p> <p>2. <i>kalaba ülke</i> (Gökyay, 2004: 29/33) “çok ülke, çok yer” (Gökyay, 2004: 232)</p> <p>3. <i>qala ölke</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 66) “ölke: dağ eteği, bölge”</p> <p>“qala: dağ sırtı, dağ sırtındaki otlak” (Tezcan, 2001: 149)</p> <p>4. <i>qalaba ölkə</i> (Alizade, 2000: D65/8)</p>
<p>Qan Turalı D170/5</p> <p>قان توراالی</p>	<p>1. <i>Qan Turalı</i> (Özçelik, 2005: 87a/5)</p> <p>2. <i>Kan Turalı</i> (Gökyay, 2004: 83/1)</p> <p>3. <i>Qan Turalı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 124) < Qan Turalı “qantura: bele sarılan bir tür işlemeli erkek etekliği” (Tezcan, 2001: 239)</p> <p>4. <i>Qanturalı</i> (Alizade, 2000: D170/5)</p>
<p>qapuñdan D48/10 (<i>semüz koyun aruq toklı senüñ qapuñdan kâfirlere virmedüm</i>)</p> <p>پتوكدن</p>	<p>1. <i>qapuñdan</i> (Özçelik, 2005: 26a/10)</p> <p>2. <i>qapuñdan koyunuñdan</i> (Gökyay, 2004: 22/11)</p> <p>3. <i>koyunuñdan</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 56)</p> <p>4. <i>qapuñdan</i> (Alizade, 2000: D48/10)</p>
<p>qara il D212/1 (<i>Qara ilde koyunuñ yüklü qodun aşlan oldı</i>)</p> <p>“il: el, memleket, ülke ...” (Ergin, 1997: 149)</p> <p>قره ایللو</p>	<p>1. <i>qaza[ğucun ... ağ]ayılun</i> (Özçelik, 2005: 108a/1)</p> <p>2. <i>kara illü</i> (Gökyay, 2004: 103/23)</p> <p>3. <i>qaza[ğucun ... ağ]ayılun</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 144)</p> <p>4. <i>qara ayıl</i> “kara sürü, kara koyun sürüsü” (Alışık, 1999)</p> <p>5. <i>qara ayıllu</i> (Alizade, 2000: D212/1)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
qara qoç aygırur D262/6 <i>(Qara qoç aygırur ürkdi gider)</i> 	1. <i>qazağucur aygırı</i> (Özçelik, 2005: 133a/6) 2. <i>karakoçur aygırı</i> (Gökyay, 2004: 129/5) 3. <i>qazağuç aygırur</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 171) 4. <i>qaracur</i> (Alizade, 2000: D262/6)
qaradur D43/9 (... <i>şaç kayğudur, kan qaradur, qalanısın yora bilmen Allah yorsun didi.</i>) 	1. <i>kan qaradur</i> (Özçelik, 2005: 23b/9) 2. <i>kan kadadur</i> (Gökyay, 2004: 19/20) “alın yazısı, irade, hüküm, talihsizlik ...” (Gökyay, 2004: 231) 3. <i>qadqdur</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 53) “qada: ders, hastalık, bela” (Tezcan, 2001: 118) 4. <i>qan qaradır</i> (Alizade, 2000: D43/9)
qararup D128/2 (<i>Deñiz kibi qararup gelen nedür</i>) 	1. <i>yayqanup</i> (Özçelik, 2005: 66a.2) 2. <i>kararub</i> (Gökyay, 2004: 61/23) 3. <i>yayqanub</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 99) 4. <i>qararub</i> (Alizade, 2000: D128/2)
qardaşuz D232/3 (<i>İmdi qardaşuz kıyma maña didi</i>) 	1. <i>qardaşlık</i> (Özçelik, 2005: 118a/3) 2. <i>qardaşuz</i> (Gökyay, 2004: 113/18) 3. <i>qardaşlar[uz]</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 114) 4. <i>qardaşuz</i> (Alizade, 2000: D232/3)
qarı begler 192/10 (<i>Qarı bigler ölmedin il boşaldı</i>) 	1. <i>qazi begler</i> (Özçelik, 2005: 98a/10) 2. <i>karı begler</i> (Gökyay, 2004: 92/32) 3. <i>qazi begler</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 114) “gazi beyler” (Tezcan, 2001: 266) 4. <i>qarı bəglər</i> (Alizade, 2000: D192/10)
qarım D3/11 (<i>qara polad öz kılıcı çalmayınça qarım dönmez</i>) “qarım: hasım” (Ergin, 1997: 171) 	1. <i>kār1m</i> (Özçelik, 2005: 3b/11) 2. <i>kırım</i> (Gökyay, 2004: 1/28) 3. <i>kār1m</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 30) 4. <i>kār1m</i> (Sertkaya, 2006a: 76) 5. <i>qırım</i> (Alizade, 2000: D3/11)
qarmanup D115/8 <i>(Qarmanup dört yanuğa bakduy-mı kız)</i> “qarman-: kıvranmak, aranmak, tutunmak ...” (Ergin, 1997: 172) 	1. <i>qarmanıp(?)</i> (Özçelik, 2005: 59b/8) 2. <i>qarmalanup</i> “qarmalan-: bir şeyi büyük bir çaba ile aramak” (Özçelik, 2006: 92) 3. <i>karmanup</i> (Gökyay, 2004: 54/22) “aranmak, kıvranmak” (Gökyay, 2004: 240) 4. <i>qaranub(?)</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 91) “çevresine bakmak, bakınmak, dikkatle bakma” (Tezcan, 2001: 200) 5. <i>qarilatıb</i> (Alizade, 2000: D115/8)
qarma ögeç D46/2 (<i>Qarma ögeç semüzin alup tutan</i>) “qarma: karışık” (Ergin, 1997: 172) “ögeç: iki yaşına girmiş koyun” (Ergin, 1997: 241) 	1. <i>qarmayu [ö]geç</i> (Özçelik, 2005: 25a/2) “qarmayu: kavrayarak” (Özçelik, 2005: 118) 2. <i>qarmayugeç</i> (Gökyay, 2004: 20/28) “kavrayınca, pençesini atınca, yakalayınca” (Gökyay, 2004: 240) 3. <i>qarmā [la]ju [ö]geç</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 55) “qarmāla-: şurasından burasından kavramak, avuçta sıkmak, avuçlamak” (Tezcan, 2001: 126) 4. <i>qarma-bükəc</i> (Alizade, 2000: D46/2)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>katır D174/8 (<i>Altun akça-mı ister, katır biserek-mi ister?</i>)</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>katır</i> [<i>katır</i>] (Özçelik, 2005: 89a/8) 2. <i>katır</i> (Gökyay, 2004: 84/24) 3. <i>katır</i> [<i>katır</i>] (Tezcan, 2001: 125) “katar katar” (Tezcan, 2001: 243) 4. <i>qatır</i> (Alizade, 2000: D174/8)
<p>qavunum viregüm düvlegüm D12/11 “qavun: kavun virek: kavun dövlek: ham kavun, kelek” (Ergin, 1997: 101, 175, 314)</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>qadunum, z1regüm, dölegüm</i> (Özçelik, 2005: 8a/11) 2. <i>qadunum, veregüm dölegüm</i> “verek dölek: doğurgan” (Özçelik, 2009b) 3. <i>kadunum, veregüm, dölügüm</i> (Gökyay, 2004: 5/17) 4. <i>qadunum, z1regüm, dölegüm</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 36) “z1rëg: anlayışlı, hünerli, akıllı” “dölek: temkinli” “z1rëgüm kelimesi <i>diregüm</i> olarak da okunabilir” (Tezcan, 2001: 71) 5. <i>qadunum, diregüm, dülügüm</i> “kadınım, direğim, gücüm kuvvetim” (Tekin, 1986) 6. <i>qavunum, verëgim, dölägüm</i> (Alizade, 2000: D12/11)
<p>qaymayınca D3/10 (<i>Kızağuşa kaymayınca yol alınmaz</i>) “qay-: kaymak” (Ergin, 1997: 175)</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>binmeyince</i> (Özçelik, 2005: 3b/10) 2. <i>kıymayınca</i> “kıy-: acımamak, esirgememek” (Özçelik, 2006: 40) 3. <i>kıymayınca</i> (Gökyay, 2004: 1/26) 4. <i>binmeyince</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 30) 5. <i>binmeyince</i> (Tekin, 1986) 6. <i>binmeyince</i> (Başgöz, 1960) 7. <i>binmeyince</i> (Tulum, 2003a) 8. <i>minmeyince</i> (Sertkaya, 2006: 70) 9. <i>qıymayınca</i> (Alizade, 2000: D3/10)
<p>qaz alaca D280/10 (<i>Qaz alaca yunduğı turgurmaya</i>) “qaz: kaz” (Ergin, 1997: 177) “alaca: alaca bulaca, karışık renk” (Ergin, 1997: 11)</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>taz alaca</i> (Özçelik, 2005: 142a/10) “kafirleri aşağılamak için kullanılan söz” (Özçelik, 2005: 289) 2. <i>kaz-alaca</i> (Gökyay, 2004: 138/24) “kaz alaca yund: ...” (Gökyay, 2004: 243) 3. ... <i>alacq</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 181) 4. <i>qaz alaca</i> (Alzade: D280/10)
<p>keşşdi-mi D239/5 (<i>Kavumlu kavmu-y-ile keşşdi-mi</i>) “keşş-: danışmak, müzakere etmek, istişare etmek ...” (Ergin, 1997: 200)</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>keşştimi</i> (Özçelik, 2005: 121b/5) 2. <i>keşşdimi</i> (Gökyay, 2004: 116/34) “kineş-: danışmak, akıl sormak, istişare etmek” (Gökyay, 2004: 249) 3. <i>keşşdimi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 181) “keşş-: birbirine sert sözler söylemek, karşılıklı sövmek” (Tezcan, 2001: 414) 4. <i>kakıştı mı</i> (Başgöz, 1985) 5. <i>gənəşdimi</i> (Alizade, 2000: D239/5)
<p>keser günde ser çeşme D208/5-6 (<i>Keser günde ser çeşme yügrük yahşı</i>)</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Segirddüginde sürçmese</i> (Özçelik, 2005: 106a/5-6) 2. <i>keser günde serçeşme</i> (Gökyay, 2004: 101/16) 3. <i>segirddüginë sürçmese</i> (Tezcan, 2001: 142) “koştuğunda sürçmese” (Tezcan, 2001: 288) 4. <i>kəsər gündə sərçəşmə</i> (Alizade, 2000: D208/5-6)
<p>kılçatmamış D187/1 (<i>Kara buğa geldiğinde kılçatmamış</i>) “kılçat-: çekinmek, aldırış etmek, umursamak, omuz silkmek, kıpırdatmak?”</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>taçlanmamış</i> (Özçelik, 2005: 95b/1) 2. <i>kılçatmamış</i> (Gökyay, 2004: 90/21) “kılçat-: zırhlar birbirine çarparak ses çıkarmak?” (Gökyay, 2004: 245) 3. <i>taçlanmamış</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 131) “taçlan-: uğraşmak” (Tezcan, 2001: 257) 4. <i>kılçatmamış</i> (Alizade, 2000: D187/1)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
(Ergin, 1997: 180) 	
kıran D184/5 (<i>Canavarlar serveri kağan aşlan kıran</i>) 	1. <i>kı[g]r[ıl]an</i> (Özçelik, 2005: 94a/5) “denilen/çağırılan” (Özçelik, 2005: 219-220) 2. <i>kıran</i> (Gökyay, 2004: 89/14) 3. <i>kıran</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 130) 4. <i>qıran</i> (Alizade, 2000: D184/5)
kırk big kızına D52/2 (<i>qara kavurma pişürüp kırk bir kızına iletün</i>) 	1. <i>kırk bir kıza</i> (Özçelik, 2005: 28a/2) 2. <i>kırk beg kızına</i> (Gökyay, 2004: 23/35) 3. <i>kırk beg kızınq</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 58) 4. <i>qırq beg kızına</i> (Alizade, 2000: D52/2)
kızağuç D3/10 (<i>Kızağuç kaymayınça yol alınmaz</i>) “kızağ: kızak” (Ergin, 1997: 185) 	1. <i>kazağuç</i> (Özçelik, 2005: 3b/10) “kazağuç: hara, at çiftliği, at sürüsü, kazılık at” (Özçelik, 2005: 38) 2. <i>karagoça</i> (Gökyay, 2004: 1/26) “karagoç: at, yügrük at, at sürüsü, tavla” (Gökyay, 2004: 236) 3. <i>kazağuç</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 30) “kazağuç: at, ehlileştirilmiş, bakımlı at” (Tezcan, 2001: 412) 4. <i>karaguca</i> “karanlıkça, karanlık iken” (Başgöz, 1960) 5. <i>Qazağuc</i> “yerinde duramayan, üstüne kimseyi bindirmeyen at” (Tulum, 2003a) 6. <i>kazağuç</i> (Sertkaya, 2006: 70) 7. <i>qarağuca</i> (Alizade, 2000: D3/10)
kiçdügi D44/13 (<i>Qoşur atını ökçeledi, kâfir kiçdügi yola düşdi gitdi</i>) “kiç-: geçmek” (Ergin, 1997: 202) 	1. <i>gêcegi</i> (Özçelik, 2005: 24b/6) “gêcek: uğrak yer” (Özçelik, 2005: 115) 2. <i>geçdüğü</i> (Gökyay, 2004: 20/3) “geçmek: geçip gitmek, bağışlamak, vazgeçmek ...” (Gökyay, 2004: 209) 3. <i>gêçdügi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 54) 4. <i>keçdigi</i> (Alizade, 2000: D44/13)
kiçdün D186/11 (<i>Qara buğra geldüğünde ne kiçdün</i>) “kiç-: geçmek” (Ergin, 1997: 202) 	1. <i>gêce[l]dün</i> (Özçelik, 2005: 95a/11) 2. <i>geçdün</i> (Gökyay, 2004: 90/16) 3. <i>gice[l]dün</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 131) “gicel-: sersemlemek” (Tezcan, 2001) 4. <i>kiç[ik]dün</i> “geciktin” (Sertkaya, 2004) 5. <i>keçdiñ</i> (Alizade, 2000: D186/11)
kiçer D82/6, 84/5 (<i>bir kiçi başlu kiçer aygırı bir toklu başlu tori aygırı</i>) 	1. <i>keher aygırı</i> (Özçelik, 2005: 43a/6) 2. <i>Geçer Aygırı</i> (Gökyay, 2004: 37/18) 3. <i>keher aygırı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 74) “keher: kahveengi” (Tezcan, 2001: 164) 4. <i>keçer</i> (Alizade, 2000: D82/6)
qopardı D273/13 (<i>Gerindi, bu elindeki urganları hep qopardı</i>) 	1. <i>qırdı</i> (Özçelik, 2005: 138b/13) 2. <i>qırdı</i> (Gökyay, 2004: 135/2) 3. <i>qırdı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 177) 4. <i>qırdı</i> (Alizade, 2000: D273/13)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>koymaz D9/10 (<i>biş söyler-iseñ birisini koymaz</i>) “koy-: bırakmak, sokmak, tıkmak” (Ergin, 1997: 192)</p> <p>قویمز</p>	<p>1. <i>tuymaz</i> (Özçelik, 2005: 6b/10) 2. <i>tutmaz</i> (Gökyay, 2004: 3/36) 3. <i>tuymaz</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 34) 4. <i>tuymaz</i> (Sertkaya, 2006a: 144) 5. <i>quymaz</i> (Alizade, 2000: D9/10)</p>
<p>koşulan D11/6 (<i>Big yigitler cılasunlar birbirine koşulan çağda</i>) “koşıl-: koyulmak, baskın yapmak, hücum etmek, üzerine saldırmak” (Ergin, 1997: 192)</p> <p>قوتولن</p>	<p>1. <i>kuşulan</i> (Özçelik, 2005: 7b/6) 2. <i>koyulan</i> (Gökyay, 2004: 4/23) 3. <i>kuşulan</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 35) “kuşıl-: katılmak, karışmak, dökülmek, akın etmek” (Tezcan, 2001: 69) 4. <i>qoyulan</i> (Alizade, 2000: D11/6)</p>
<p>köpekilem D46/8 (<i>Qazan kara köpekilem haberleşdi</i>) “ilem: ile” (Ergin, 1997: 151)</p> <p>قوه کوپچلم</p>	<p>1. <i>köpegilem</i> (Özçelik, 2005: 25a/8) “köpek+ile+me: köpekle de” (Özçelik, 2005: 120) 2. <i>köpekle</i> (Gökyay, 2004: 21/3) 3. <i>köpegile</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 55) 4. <i>köpäkläm</i> (Alizade, 2000: D46/8)</p>
<p>köpini D265/8 (<i>depegen köpini süsegen yırtar</i>) “köp: şişkin, şişme, şişkinlik” (Ergin, 1997: 206)</p> <p>کوپینی</p>	<p>1. <i>götini</i> (Özçelik, 2005: 134b/8) 2. <i>götünü</i> (Gökyay, 2004: 130/17) 3. <i>götini</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 172) “götünü” (Tezcan, 2001: 346) 4. <i>gönünü</i> (Başgöz, 1985) 5. <i>götini</i> (Tekin, 1986) 6. <i>köbini</i> (Alizade, 2000: D265/8)</p>
<p>kuma D44/6 (<i>Qavum kabile menüm kuma yurdum</i>) “kuma: ortak” (Ergin, 1997: 194)</p> <p>قوما یوردوم</p>	<p>1. <i>kona[r](?)</i> (Özçelik, 2005: 24a/6) 2. <i>kama</i> (Gökyay, 2004: 19/31) “ucuzluk, bolluk ... (?)” (Gökyay, 2004: 233) 3. <i>kona[r]</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 54) “konar yurd: konaklanan yurt” (Tezcan, 2001: 121) 4. <i>kuma</i> “ortak” (Tekin, 1986) 5. <i>quma</i> (Alizade, 2000: D44/6)</p>
<p>kuşuñ ala kanını D121/3 (<i>kuşuñ ala kanını, kumaşuñ arusını, kızuñ gökçegini</i>)</p> <p>قوشاڭ اله قاتینی</p>	<p>1. <i>kuşuñ alağanını</i> (Özçelik, 2005: 62b/3) 2. <i>kuşuñ ala kanını</i> (Gökyay, 2004: 57/27) 3. <i>kuşuñ alağanını</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 95) “kuşun alıcı olanını, avını kıynağından kaçırmayanı” (Tezcan, 2001: 201) 4. <i>kuşuñ alağanını</i> “alağan: yırtıcı, alıcı” (Alışık, 1999) 5. <i>kuşun alaganını (alagan kuşu)</i> (Başgöz, 1985)</p>
<p>külek D7/13 (<i>elin yüzün yumadın tokuz bazlamaç ilen bir külek yoğurd gözler</i>) “tahta bakraç, tahta kova” (Ergin, 1997: 208)</p> <p>کولک</p>	<p>1. <i>külek</i> (Özçelik, 2005: 5b/13) 2. <i>küvlek</i> (Gökyay, 2004: 3/13) “süt sağmak, yağ basmak için ağaçtan kova” (Gökyay, 2004: 256) 3. <i>güvlek</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 33) 4. <i>küvlek</i> “tahta kova” (Sertkaya, 2006a: 134) 5. <i>küvläk</i> (Alizade, 2000: D7/13)</p>
<p>küydi piçdi D6/6-7 (<i>Ol Qur'anı yazdı düzdi ülemālar öğreninçe küydi piçdi</i>) “küy-: beklemek, intizar</p>	<p>1. <i>göydi bağıdı</i> (Özçelik, 2005: 5a/6-7) 2. <i>köydü, biçti</i> (Gökyay, 2004: 2/31) “köymek: yanmak, sabırsızlanmak, gözlemek” (Gökyay, 2004: 252) 3. <i>güydi bağıdı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 32) “beklemek” (Tezcan, 2001: 52)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
etmek, gözlemek ...” (Ergin, 1996: 208) 	4. <i>küydi bahdı</i> “bekledi, korudu” (Tekin, 1986) 5. <i>küydi biçdi</i> (< <i>bişdi</i>) “küy- biç-: yanıp pişmek mez. Çok sıkıntı çekmek” (Tulum, 2003b) 6. <i>güydi bişdi</i> “tasalandı, kaygılandı, kederlendi” (Sertkaya, 2006a:111)
mırlar-idi D160/3 (<i>Baya mırlar-idi, şimdi hurlamağa başladı</i>) “mırla-: mırıldanmak” (Ergin, 1997: 215) 	1. <i>yırlardı</i> (Özçelik, 2005: 82a/3) 2. <i>mırlardı</i> (Gökyay, 2004: 77/14) “mırmır etmek, mırıldanmak” (Gökyay, 2004: 259) 3. <i>mırlardı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 117) 4. <i>yırlardı</i> (Develi 2001) 5. <i>mırlardı</i> (Alizade, 2000: D160/3)
nemler-idüm D200/4 (<i>Tartanda bir oğ-ile nemler-idüm</i>) “nemle-: hedefe isabet ettirmek, vurmak?” (Ergin, 1997: 221) 	1. <i>namlardı</i> (Özçelik, 2005: 102a/4) “namla-: okla vurmak” (Özçelik, 2005: 27) 2. <i>neyleridüm</i> (Gökyay, 2004: 96/28) “ne eylemek, ne yapmak” (Gökyay, 2004: 262) 3. <i>neyleridüm</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 137) 4. <i>namlardı</i> (Alizade, 2000: D200/4)
nidersin D204/7 (<i>Budağ aydur: Bunda laf urup nidersin</i>) 	1. <i>neydürsin</i> (Özçelik, 2005: 104a/7) “ne+eyidürsin: ne konuşuyorsun” (Özçelik, 2005: 228) 2. <i>nidersin, ne gürlersin</i> (Gökyay, 2004: 99/8) 3. <i>nèdersin</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 140) 4. <i>nedirsən</i> (Alizade, 2000: D204/7)
nidügin D198/1 (<i>Selcen Hatun hal nidügin bilüp şoylamış</i>) 	1. <i>neydügin</i> (Özçelik, 2005: 101a/1) 2. <i>nidügin</i> (Gökyay, 2004: 95/19) 3. <i>nèdügin</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 136) 4. <i>nə idügin</i> (Alizade: D198/1)
nigāhı D45/5 (<i>‘Āyşe ile Fāṭımanun nigāhı şu</i>) “nigāh: bakış” (Ergin, 1997: 222) 	1. <i>nigāhı</i> (Özçelik, 2005: 24b/5) 2. <i>nikāhı</i> (Özçelik, 2006: 73) 3. <i>nigāhı</i> (Gökyay, 2004: 20/11) “bakış” (Gökyay, 2004: 263) 4. <i>nigāhı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 54) 5. <i>nigahı</i> (Alizade, 2000: D45/5)
ocağ D57/1 (<i>yire dahı düşe toz gibi şavrilur-idi, ocağ gibi obrilur-idi</i>) 	1. <i>ocuk</i> (Özçelik, 2005: 30b/1) 2. <i>ocak</i> (Gökyay, 2004: 26/23) 3. <i>uçuk</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 61) “göçük, çökmüş yer” (Tezcan, 2001: 138) 4. <i>ocaq</i> (Alizade, 2000: D57/1)
ocağınuñ közidür D4/1 (<i>Devletlü oğul kopsa ocağınuñ közidür</i>) “köz: kor, parça hâlinde kor” (Ergin, 1997: 207) 	1. <i>köridür</i> : (Özçelik, 2005: 4a/1) “Ocağının sönməsi” (Özçelik, 2005: 41) 2. <i>körüdür</i> (Gökyay, 2004: 1/31) 3. <i>köridür</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 30) “ocağının desteğidir” (Tezcan, 2001: 45) 4. <i>köridür</i> “a) sönmeyen ocağıdır, b) ocağının körelmesi” (Tulum, 2003a) 5. <i>göridür</i> “mezar” (Kaçalın, 2006: 28) 6. <i>köri-dür</i> (<i>köri-göri</i>) (Sertkaya, 2006a: 83) 7. <i>küridür</i> “hayırsız, dik başlı” (Güner, 2006) 8. <i>göri-dür</i> “gor: mezar” (Tekin, 1986)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
	9. <i>közidir</i> (Alizade, 2000: D4/1) 10. <i>kürüdür</i> “uğursuz, fersiz, yaramaz” (Hacıyev, 2007: 15-16)
odlu konuk D9/5 (<i>Öte yazıdan yabandan bir odlu konuk gelse</i>) “udlu: mahcup, utangaç, hayâli” (Ergin, 1997: 300) اودلوقونوق	1. <i>udlu konuk</i> (Özçelik, 2005: 6b/5) “değerli, şerefli” (Özçelik, 2005: 53) 2. <i>udlu konuk</i> (Gökyay, 2004: 3/31) “mahcup, utangaç, edepli” (Gökyay, 2004: 296) 3. <i>udlu konuk</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 33) 4. <i>udlu konuk</i> “özenle ağırlanması gereken konuk” (Başgöz, 1960) 5. <i>udlu qonuuq</i> (Alizade, 2000: D9/5)
oğul D53/3 (<i>Senüñ etünnden oğul yiyryin-mi, yoħsa şası dinlü kâfirün döşegine gireyin-mi</i>) اوغله	1. <i>oğul</i> (Özçelik, 2005: 28b/3) 2. <i>oğula</i> “oğul işte!” (Özçelik, 2006: 76) 3. <i>oğul</i> (Gökyay, 2004: 24/23) 4. <i>oğul</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 59) 5. <i>oğul</i> (Alizade, 2000: D53/3)
ol kişi D2/2 (<i>Oğuzuñ ol kişi tamam biliçisi-y-idi</i>) “ol: o” (Ergin, 1997: 231) اولكشي	1. <i>evvel gişi</i> (Özçelik, 2005: 3a/2) 2. <i>ol kişi</i> (Gökyay, 2004: 1/3) 3. <i>ol kişi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 29) 4. <i>evvel kişi</i> (Sertkaya, 2004) 5. <i>ol kişi</i> (Alizade, 2000: D2/2) 6. <i>ol kişi</i> (Hacıyev, 2007)
ol begler D96/4 (<i>Ol bigler ağ çıkardı kara geydi senün-içün Bamsı</i>) “ol: o” (Ergin, 1997: 231) اولبهر	1. <i>ol begler</i> (Özçelik, 2005: 50a/4) 2. <i>ol begler</i> (Gökyay, 2004: 43/33) 3. <i>ul[u] begler</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 80) 4. <i>ol beglar</i> (Alizade, 2000: D96/4)
ola D222/13 – D223/7 (<i>O zalım yıkdurdu ola kardaş</i>) اوله	1. <i>ula</i> (Özçelik, 2005: 113a/13) 2. <i>ola</i> (Gökyay, 2004: 108/31) 3. <i>olq</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 80) 4. <i>ola</i> (Alizade, 2000: D222/13)
olmaz mı D54/11-12-13 (<i>Bir kulunu olmaz-mı olur</i>) اولمزجي	1. <i>olmazmı</i> (Özçelik, 2005: 29a/11-12-13) 2. <i>olmaz mı</i> (Gökyay, 2004: 25/14) 3. <i>olmazmı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 60) 4. <i>ölmez mi</i> (Ata 2004) 5. <i>olmazmı</i> (Alizade, 2000: D54/11)
olduğın D73/6 (<i>Pay Pürenün oğlı olduğın bilemediler</i>)	1. <i>olıduğın</i> (Özçelik, 2005: 38b/6) 2. <i>olupduğın</i> (Gökyay, 2004: 33/25) 3. <i>ol[-]ıduğın</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 70) “o olduğunu” (Tezcan, 2001: 157)
on iğice D27/5 (<i>On iğice süñüçügün ören olmuş yığşur ahı</i>) “iği: iğ?” (Ergin, 1997: 149) اون اگجه	1. <i>on ikice</i> (Özçelik, 2005: 15b/5) “on ikicik” (Özçelik, 2005: 96) 2. <i>on ikince</i> “on iki ince” (Özçelik, 2006: 68) 3. <i>on iki ince</i> (Gökyay, 2004: 11/5) 4. <i>on ikice</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 43) 5. <i>on ikice</i> “on iki kadar” (Tekin, 1986) 6. <i>ol ikicə</i> (Alizade, 2000: D27/5) 7. <i>on ikicə</i> (Hacıyev, 2007: 58-59)
ordu D217/8 (<i>El-hāşılı ordu bunun uçından katı incindiler</i>) “ordu: ... beyliğin halkı, ülkesi ...” (Ergin, 1997: 237)	1. <i>uzadı</i> (Özçelik, 2005: 110b/8) “uzun zaman” (Özçelik, 2005: 236) 2. <i>ordu</i> (Gökyay, 2004: 106/28) “... hükümdarın yurdu ve durağı ...” (Gökyay, 2004: 266) 3. <i>ordı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 147) 4. <i>ordı</i> (Alizade, 2000: D217/8)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
اوردي	
öginenleri D280/5 (<i>Öginenleri hoş görmedüm</i>) "ögin-:övünmek" (Ergin, 1997: 239)	1. <i>ögünenleri</i> (Özçelik, 2005: 142a/5) 2. <i>ögünen [eren]leri</i> (Özçelik, 2006: 135) 3. <i>ögünen erenleri</i> (Gökyay, 2004: 136/26) 4. <i>ögünen erenleri</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 179) 5. <i>ögünənleri</i> (Alizade, 2000: D280/5)
اوکونتلري	
öküz D113/4 (<i>Öküz ardında şarvanlar saña bakar</i>)	1. <i>évünüz</i> (Özçelik, 2005: 58b/4) 2. <i>öküz</i> (Gökyay, 2004: 52/29) 3. <i>évünüz</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 90) 4. <i>eviniz</i> (Alizade, 2000: D113/4)
اوکز	
öldürüp D289/1 (<i>İki kardaş bebegin öldürüp zelil gezen</i>)	1. <i>aldurup</i> (Özçelik, 2005: 146b/1) 2. <i>öldürüp</i> (Gökyay, 2004: 143/6) 3. <i>aldurup</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 186) "aldur-: düşmana kaptırmak" (Tezcan, 2001: 371) 4. <i>öldürüb</i> (Alizade, 2000: D289/1)
اولدروب	
ören olmuş D27/5 (<i>On iğice süñücüğüñ ören olmuş yığşur ağı</i>) "ören: viran, harap" (Ergin, 1997: 246)	1. <i>üzen olmuş</i> (Özçelik, 2005: 15b/5) 2. <i>özün almış</i> (Gökyay, 2004: 11/5) 3. <i>üzen olmuş</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 43) 4. <i>ören olmuş</i> (Tekin, 1986) 5. <i>uzun</i> (Alizade, 2000: D27/5) 6. <i>örən olmuş</i> "dağılmış" (Haciyev, 2007: 60)
اوزون المش	
örü tırdı D240/13 (<i>Begil örü tırdı, ağladı</i>) "örü tır-: kalkmak, ayağa kalkmak" (Ergin, 1997: 245)	1. <i>oıurdı</i> (Özçelik, 2005: 122a/13) 2. <i>aru tırdı</i> "aru tır-: bitkin düşmek" (Özçelik, 2007) 3. <i>uru-durdu</i> (Gökyay, 2004: 117/30) < düzeltme " <i>örü-durdu</i> " (Gökyay, 2004: 350) "ayağa kalkmak, dikilmek, davranmak" (Gökyay, 2004: 268) 4. <i>örü tırdı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 158) 5. <i>aru durdı</i> (Alizade, 2000: D240/13)
اروطاردی	
öte D9/4 (<i>Öte yazıdan yabandan bir odlu konuk gelse</i>)	1. <i>évine</i> (Özçelik, 2005: 6b/4) 2. <i>evine</i> (Gökyay, 2004: 3/30) 3. <i>évine</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 33) 4. <i>evine</i> (Sertkaya, 2006a: 145) 5. <i>öte</i> (Alizade, 2000: D9/4)
اوتده	
öyledence D8/9 (<i>öyledence gezdi, öyleden sonra ivine geldi</i>) "öğleye kadar" (Ergin, 1997: 246)	1. <i>öyledence</i> (Özçelik, 2005: 6a/9) "öyle degince" (Özçelik, 2005: 50) 2. <i>öyle dence</i> "<öyle degince: öğle oluncaya kadar" (Özçelik, 2006: 61) 3. <i>öyledence</i> (Gökyay, 2004: 3/22) 4. <i>öylədəncə</i> (Alizade, 2000: D8/9)
اوبله دبنجه	
öz: D3/10 (<i>kara polad öz kılıcı çalmayınça karım dönmez</i>) "kendî" (Ergin, 1997: 247)	1. <i>uz</i> (Özçelik, 2005: 3b/10) "usta, hünerli" (Özçelik, 2005: 37) 2. <i>öz</i> (Gökyay, 2004: 1/27) 3. <i>uz</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 30) "hünerli, usta" (Tezcan, 2001: 42) 4. <i>uz</i> "tesirli, yeterli, uygun, kullanışlı" (Tulum, 2003a) 5. <i>uz</i> (Tekin, 1986) 6. <i>üz</i> (Sertkaya, 2006a: 73) 7. <i>uz</i> (Alizade, 2000: D3/10)
اوز	

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>pusmuş D244/7 (<i>Alaca atlu Şöklı Melik katı pusmuş</i>) (Pusuya yatmak) "Ergin, 1997: 251)</p> <p>پوسموش</p>	<p>1. <i>pusmuş</i> (Özçelik 2005: 124a/7) 2. <i>pusmuş</i> (Gökyay 2004: 119/22) "kızmak, surat asmak" (Gökyay 2004: 271) 3. <i>pusmuş</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 160) "puş-: öfkelenmek, kızmak" (Tezcan, 2001: 333) 4. <i>pusmuş</i> (Alizade, 2000: D244/7)</p>
<p>püredür D89/3 (<i>Püredür şuya akdı gitdi</i>) "püre: pire" (Ergin, 1997: 251)</p> <p>پوره در</p>	<p>1. <i>büredür</i> (Özçelik, 2005: 46b/3) 2. <i>bürelerün</i> (Gökyay, 2004: 40/16) < düzeltme "<i>büredür</i>" (Gökyay, 2004: 343) 3. <i>hürerler</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 77) 4. <i>bürədür</i> (Alizade, 2000: D89/3)</p>
<p>şağurdum D24/13 (<i>Depe gibi et yığdum, göl gibi kıımız şağurdum</i>) "şağur-: şağdırmak" (Ergin, 1997: 255)</p> <p>صاغردم</p>	<p>1. <i>şağurdum</i> (Özçelik, 2005: 14a/13)) 2. <i>şağurdum</i> (Gökyay, 2004: 10/6) 3. <i>şağ[d]urdum</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 42) 4. <i>şağurdum</i> (Alizade, 2000: D24/13)</p>
<p>şaklayanda D56/5 (<i>Qartaş diyü şaklayanda yoldaşuma yazuh</i>)</p> <p>صقلیانده</p>	<p>1. <i>şıklayanda</i> (Özçelik, 2005: 30a/5) 2. <i>sıklayanda</i> (Gökyay, 2004: 26/11) 3. <i>şıklayanda</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 180) "ağladığında" (Tezcan, 2001: 135) 4. <i>saqlayanda</i> (Alizade, 2000: D56/5)</p>
<p>Şancıdanuñ bigleri D279/4 (<i>Altun aşuk oynar Şancıdanuñ bigleri</i>) "Şancıda: Sancıda (yer adı)" (Ergin, 1997: 258)</p> <p>صنجدانك بکری</p>	<p>1. <i>Şancıdanuñ begleri</i> (Özçelik, 2005: 141b/4) 2. <i>Sancıdanuñ begleri</i> (Gökyay, 2004: 137/25) "yer adı" (Gökyay, 2004: 337) 3. <i>Şancıdanuñ begleri</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 180) 4. <i>sıncıdanuñ begleri</i> "sıncıd: puta tapan, putperest" (Zahidoğlu, 2001) 5. <i>Sancıdan</i> "Dağıstan'da bir yer" (Kırzioğlu, 2000: 106) 6. <i>Sancıdanuñ</i> (Alizade, 2000: D279/4)</p>
<p>segirdeyin D129/5 (<i>Ağ meydanda segirdeyin senüñ içün</i>) "segirt-: seğırtmek, koşmak, koşturmak" (Ergin, 1997: 262)</p> <p>سگردوبن</p>	<p>1. <i>segirdeyim</i> (Özçelik, 2005: 66b/5) 2. <i>segirdeyim</i> (Gökyay, 2004: 62/10) 3. <i>segirdəyin</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 99) 4. <i>səgirdərin</i> (Alizade, 2000: D129/5)</p>
<p>şındı D222/2 (<i>meydan yüzinde qardeşuñ Kıyan Selçük ödi şındı can virdi</i>) "şıt-: patlamak" (Ergin, 1997:267)</p> <p>صندی</p>	<p>1. <i>şındı</i> (Özçelik, 2005: 113a/2) 2. <i>yarıldı</i> (Gökyay, 2004: 107/13) 3. <i>yarıldı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 148) 4. <i>sıtdı</i> "şıt-: patlamak" (Başgöz, 1960) 5. <i>sındı</i> (Alizade, 2000: D222/2)</p>
<p>sıra vardı geyüñüz D89/13 (<i>bugün ben geydüm yarın nayibüm geysün, kırk güne</i>)</p>	<p>1. <i>sıra var, di geyüñüz</i> (Özçelik, 2005: 46b/13) 2. <i>sıravardı</i> (Gökyay, 2004: 40/29) "sıra ile nöbetleşe, bir sırada, bir biri ardınca" (Gökyay, 2004: 280)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p><i>degin sıra vardı geyünüz, andan sonra bir dervişe virelüm didi</i></p> <p>صوره واردی کایکون</p>	<p>3. <i>sıra var, di geyünüz</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 77) “di geyünüz: haydi giyinin” (Tezcan, 2001: 167)</p> <p>4. <i>sıravardı geyəgüz</i> (Alizade, 2000: D89/13)</p>
<p>şolmasa-y-idi D106/7-8 (<i>Kunt kunt bileklerün şolmasa-y-idi</i>) “şol-: solmak” (Ergin, 1997: 269)</p> <p>شول مسیدی</p>	<p>1. <i>şolmasaydı</i> (Özçelik, 2005: 55a/7-8)</p> <p>2. <i>şovul-masaydı</i> “şovul-: kurumak, zayıflamak” (Özçelik, 2006: 91)</p> <p>3. <i>sovulmasaydı</i> (Gökyay, 2004: 49/19) “sovulmak: dermansız düşmek, gücünü kaybetmek” (Gökyay, 2004: 282)</p> <p>4. <i>şolmasaydı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 99)</p> <p>5. <i>solmasaydı</i> (Alizade, 2000: D106/7)</p>
<p>şoyladı D126/8 (<i>Üç yüz muraşsa tonlu yigit şoyladı</i>)</p> <p>صوبیلادی</p>	<p>1. <i>şayladı</i> (Özçelik, 2005: 65a/8)</p> <p>2. <i>soyladı</i> (Gökyay, 2004: 61/4)</p> <p>3. <i>şayladı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 98) “şayla-: seçmek, ayırmak” (Tezcan, 2001: 205)</p> <p>4. <i>soyladı</i> (Alizade, 2000: D126/8)</p>
<p>sökemez D175/11 (<i>Ala yılan sökemez anuñ ormanı olur</i>) “sök-: sökmek, söküp yol açmak” (Ergin, 1997: 272)</p> <p>سوکمه ترا</p>	<p>1. <i>sünemez</i> (Özçelik, 2005: 89b/11) “sün-: uzanmak, geçmek” (Özçelik, 2005: 211)</p> <p>2. <i>sökemez</i> (Gökyay, 2004: 85/9) “koparmak, yol açmak ...” (Gökyay, 2004: 282)</p> <p>3. <i>sökemez</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 99)</p> <p>4. <i>sökemez</i> (Alizade, 2000: D175/11)</p>
<p>söndi D227/10 (<i>Bir koç yirinden kalkdı, gerinip söndi</i>)</p> <p>سوندی</p>	<p>1. <i>sündi</i> (Özçelik, 2005: 115b/10)</p> <p>2. <i>söndü</i> (Gökyay, 2004: 111/3)</p> <p>3. <i>sündi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 152) “sün-: gerinmek” (Tezcan, 2001: 312)</p> <p>4. <i>sündi</i> (Alizade, 2000: D227/10)</p>
<p>süvri D129/5 (<i>Ala evren süvri cıdamı şaklar-idüm bu gün için</i>) “süvri” (Ergin, 1997: 276)</p> <p>سور</p>	<p>1. <i>sur</i> (Özçelik, 2005: 66b/5)</p> <p>2. <i>sivri</i> (Gökyay, 2004: 62/11)</p> <p>3. <i>sur</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 99) “sarı, kamış sarısı” (Tezcan, 2001: 209)</p> <p>4. <i>sür</i> (Alizade, 2000: D129/5)</p>
<p>şakakına D279/13 (<i>Şakakına imrendüğüm senüñ kızuñ gelinün</i>) “şakak” (Ergin, 1997: 277)</p> <p>شاققنا</p>	<p>1. <i>şakkına</i> (Özçelik, 2005: 141b/13)</p> <p>2. <i>şakakına</i> (Gökyay, 2004: 138/4)</p> <p>3. <i>şakkına</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 181) “dişilik organına şehvetlendiğim” (Tezcan, 2001: 362)</p> <p>4. <i>şaqaqına</i> (Alizade, 2000: D279/13)</p>
<p>Şirögüven D255/1 (<i>Andan Şirögüven uçından Gökçe Denize degin il çarpdı</i>) “Şirögüven (yer adı)” (Ergin, 1997: 279)</p> <p>شروگون</p>	<p>1. <i>Şerügüz(?)</i> (Özçelik, 2005: 129b/1)</p> <p>2. <i>Şürügün</i> (Gökyay, 2004: 125/19) “Şüreg-El, (yer adı)” (Gökyay, 2004: 337)</p> <p>3. <i>Şerügüz(?)</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 167)</p> <p>4. <i>Şirügüz/Şerügüz</i> “Sırderya” (Zahidoğlu, 2000)</p> <p>5. <i>Şüregün</i> (Gömeç, 2009)</p> <p>6. <i>Şırokovan</i> (Kırzioğlu, 2000: 110)</p> <p>7. <i>Şiröküz</i> (Alizade, 2000: D255/1)</p>
<p>şorşayan D269/2 (<i>Kulağumda şorşayan nayibüm misin</i>) “şorşa-: şoruldamak,</p>	<p>1. <i>sır söyleşür</i> (Özçelik, 2005: 136b/2)</p> <p>2. <i>şarşayan</i> (Gökyay, 2004: 132/19) “şarşamak: ?” (Gökyay, 2004: 286)</p> <p>3. <i>sır söyleşür</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 174)</p> <p>4. <i>şırşıyan</i> (Alizade, 2000: D269/2)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
çağnamak, konuşmak?" (Ergin, 1997: 280) 	
tar yolda D133/6 (<i>Şanasın kim tar yolda tolu düşdi</i>) 	1. <i>taz yerlere</i> (Özçelik, 2005: 68b/6) 2. <i>dar yerlere</i> (Gökyay, 2004: 64/9) 3. <i>taz yerlere</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 102) "ağaçsız yerlere" (Tezcan, 2001: 213) 4. <i>dar yolda</i> (Alizade, 2000: D133/6)
taraklığı boşaldı D180/3 (<i>Kız köşkten bakar-idi, taraklığı boşaldı, kedisi mavladı</i>) "beli gelmek, inzal vuku bolmak, gevşemek, boşalmak" (Ergin, 1997: 285) 	1. <i>taraklığı boşaldı</i> (Özçelik, 2005: 92a/4) "dizlerinin bağı çözülmek, kendinden geçmek" (Özçelik, 2005: 214) 2. <i>taraklığı boşaldı</i> (Gökyay, 2004: 87/20) "beli gelmek, inzal vuku bulmak" (Gökyay, 2004: 80) 3. <i>tar [ağzından] kılığı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 128) "dar ağzından ağzının suyu aktı" (Tezcan, 2001: 246) 4. <i>taraklığı boşaldı</i> "döl yatağı boşaldı" (Sertkaya, 2006b) 5. <i>daraqılığı boşaldı</i> (Alizade, 2000: D180/3)
tartup D197/5 (<i>Bir tarafına dahı kendü girdi, kılıç tartup yorıdı</i>) "tart-: çekmek" (Ergin, 1997: 285) 	1. <i>tartup</i> (Özçelik, 2005: 100b/5) 2. <i>tartup</i> (Gökyay, 2004: 95/4) "tartmak: çekmek" (Gökyay, 2004: 290) 3. <i>tutub</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 136) 4. <i>dartub</i> (Alizade, 2000: D197/5)
Tekine tüşine D101/13 (... <i>aña varmasun tekine tüşine varsun didiler</i>) "tek: tek, eş, emsal" (Ergin, 1997: 288) "tüş: denk, eş, emsal" (Ergin, 1997: 299) 	1. <i>teşine tuşına</i> (Özçelik, 2005: 52b/13) "teş tuş: eş, denk" (Özçelik, 2005: 157) 2. <i>Tekin,e tüşüne</i> (Gökyay, 2004: 46/25) "tek tüş: arkadaş, akran, birbirine denk olan" (Gökyay, 2004: 291) 3. <i>teşine tuşına</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 83) 4. <i>teşine tuşına</i> "yaşıt" (Tekin, 1986) 5. <i>təkinə-tuşına</i> (Alizade, 2000: D101/13)
terkişi bağı D189/8 (<i>Akınçılaruñ terkişi bağı, üzengüsü kayıştı üzilür, dikmege gerek olur didi</i>) "terkeş: ok kuburu, sadak, okluk" (Ergin 1997: 288) 	1. <i>terkisi bağı</i> (Özçelik, 2005: 96b/8) 2. <i>terkeşi bağı</i> (Özçelik, 2009b) 3. <i>tirkeşi bağı</i> (Gökyay, 2004: 91/24) "ok kuburu, sadak" (Gökyay, 2004: 293) 4. <i>terkisi bağı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 132) "terki bağı: eyerin arkasında iki yana sarkan, hafif şeylerin bağlandığı kayış" (Tezcan, 2001: 263) 5. <i>tirkəşi bağı</i> (Alizade, 2000: D189/8)
tike tutup D148/12 (<i>Tike tutup yüzüme bağıl yigit</i>) "tike tut-: başını kaldırmak, gözünü dikmek..." (Ergin, 1997: 289) 	1. <i>tike tutup</i> (Özçelik, 2005: 76a/12) 2. <i>tige tutup</i> (Gökyay, 2004: 72/8) "başını kaldırmak, gözlerini açmak, gözlerini dikmek?" (Gökyay, 2004: 293) 3. <i>tike tutub</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 111) 4. <i>nigeh tutup</i> "koruyup gözetmek, muhafaza etmek" (Ata 2004) 5. <i>təkyə tutup</i> (Alizade, 2000: D148/12)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>toğanın D49/3 (<i>Yeniden toğanın öldüreyin</i>) “toğ-: doğmak” (Ergin, 1997: 289)</p> <p>يكي دن طوغانين</p>	<p>1. <i>yeni-den toğanın</i> (Özçelik, 2005: 26b/3) 3. <i>doğanın</i> (Gökyay, 2004: 22/22) 3. <i>yeni-den toğanın</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 57) 4. <i>yeniden toğayın</i> “yeniden doğayım, canlanayım” (Alışık, 1999) 5. <i>yeniinden toğanın</i> “kolundaki şahinini” (Hüseynova, 2009) 6. <i>toğanın</i> (Alizade, 2000: D49/3)</p>
<p>toğduran toğdur D7/6 “toğdur-: doldurmak” (Ergin, 1997: 291) “top: top” (Ergin, 1997: 292)</p> <p>طوđer دن طوđer</p>	<p>1. <i>toğduran toğdur</i> (Özçelik, 2005: 5b/6) 2. <i>dolduran topdur</i> (Gökyay, 2004: 3/7) 3. <i>toğduran toğdur</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 32) 4. <i>tulduran topdur</i> “tuldur-: vurmak, çarpmak.” “tulduran top: vurulan, oradan oraya yuvarlanan top” (Tekin, 1986) 5. <i>tolduran toğdur</i> “yatağı, döşeğı dolduran” (Sertkaya, 2006a: 123) 6. <i>dolduran topdur</i> (Alizade, 2000: D7/6) 7. <i>tolduran toğdur</i> “dağıtan halk, tayfa” (Haciyev, 2007: 50)</p>
<p>tołma bişiklerde D165/1 (<i>Tołma bişiklerde belediğim oğul</i>) “tołma: dolma, dolama, çevre, beşik dolması” (Ergin, 1997: 291)</p> <p>طولمه</p>	<p>1. <i>tołama beşiklerde</i> (Özçelik, 2005: 84b/3) 2. <i>dolama beşiklerde</i> (Gökyay, 2004: 79/37) “dolama: eteklik, önlük, baş örtüsü...” (Gökyay, 2004: 198) 3. <i>tołama beşiklerde</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 120) 4. <i>tołaması</i> (Tekin, 1986) 5. <i>dolma beşiklerde</i> (Alizade, 2000: D165/1) 6. <i>tołma</i> “bürülü, etrafı bağı, tutulu” (Haciyev, 2007: 99)</p>
<p>tołaşmaz D112/7 (<i>Kazan Bigden maña buyruk oldı, maña kimse tołaşmaz</i>) “tołaş-: dolaşmak, karışmak, ilişmek ...” (Ergin, 1997: 291)</p> <p>طولشمز</p>	<p>1. <i>tołaşmaz</i> (Özçelik, 2005: 58a/7) “ilişemez, karışamaz” (Özçelik, 2005: 168) 2. <i>dolaşmaz</i> (Gökyay, 2004: 52/17) “engel olmak, karışmak, müdahale etmek” (Gökyay, 2004: 198) 3. <i>tołaşmaz</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 89) 4. <i>dolaşmaz</i> (Alizade, 2000: D112/7)</p>
<p>tołaşmış D44/4 (<i>Görđi-kim uçarda kuzgun kalmış, tazı tołaşmış yurtta kalmış</i>)</p> <p>طولشمس</p>	<p>1. <i>tołışmış</i> (Özçelik, 2005: 24a/4) 2. <i>dolaşmış</i> (Gökyay, 2004: 19/28) 3. <i>tołışmış</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 54) “tołış-: doluşmak” (Tezcan, 2001: 119) 4. <i>dolaşmış</i> (Alizade, 2000: D44/4)</p>
<p>tuğladıyım D138/10 (<i>Kanın ağan yügrük şudan bir oğul uçurdu-ise diğil maña tamarların tuğladıyım</i>) “tuğlat-: kapattırmak, tıklatmak” (Ergin, 1997: 294)</p> <p>طوغلده يم</p>	<p>1. <i>tuğladıyım</i> (Özçelik, 2005: 71a/10) 2. <i>soğuldayım</i> (Gökyay, 2004: 66/25) “suyu kurutmak, toprağa suyu çekirmek” (Gökyay, 2004: 281) < düzeltme “<i>tuğladıyım</i>” (Gökyay, 2004: 345) 3. <i>soğıldayım</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 104) “suyu çekilmek, kaynağı kaybolmak veya kurumak” (Tezcan, 2001: 217) 4. <i>tuğladıyım</i> (Alizade, 2000: D138/10) 5. <i>tuğladıyım</i> “tuğlat-: çayın, suyun karşısına bent, set çekmek” (Haciyev, 2007: 150)</p>
<p>tu yüz kerre D264/10 (<i>Tu yüz kerre, altmış kişi bir oğlanı tıyamadunuz didi</i>)</p> <p>تویوز کره</p>	<p>1. <i>tu yüz kerre</i> (Özçelik, 2005: 134a/10) 2. <i>tü yüzünüze</i> (Gökyay, 2004: 130/4) 3. <i>tu yüzünüzę</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 172) 4. <i>tu yüzünüzә</i> (Alizade, 2000: D264/10)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>Ṭul ṭulara girdüğüm ṭulararı / Duḥarlıyı kuduğum yağı yurdu / Elümde kıl kişlüm ayğır malı / Ayğır virüp alduğum ağ tozlu qatı yayum D109/2-4 “ṭul?” / “ṭular?” “ṭularar?” (Ergin, 1997: 294) “duḥarlı?” (Ergin, 1997: 97) “kiş: ok kuburu, tirkeş, sadak, samur (?)” (Ergin, 1997: 205)</p> <p>طول صولاره کردیکم صولاراری دوخرلیی قودغمغی یوردی الومده قیل کنسالم ایفرمالی ایفریروب الدوغم نوز لوقتی یا ایم</p>	<p>1. <i>Ṭul ṭulara girdüğüm ṭulararı / Duḥarlıyı kuduğum yağı yurdu / Elümde kıl keşlüm ayğır malı / Ayğır verüp alduğum [ağ] tolu qatı yayum</i> (Özçelik, 2005: 56b/2-3) “Duḥarlı: Akkoyunluların birboyu(?)” (Özçelik, 2005: 163)</p> <p>2. <i>ṭul ṭulada girdüğüm, ṭulad[a] eri duḥarlıyı kuduğum yağı yurdu</i> “uzun zaman zindana girdiğim, zindanda savaşçıları sayarak bıraktığım düşman yurdu” (Özçelik, 2009a)</p> <p>3. <i>Ṭul ṭulara gerdüğüm / Ṭuladarı duḥarlıyı kuduğum / Yağı yurdu elimde kıl kişlüm ayğır malı / Ayğır verüp alduğum ağ tozlu qatı yayum</i> (Gökyay, 2004: 50/26-27) “duḥarlamak (?)” (Gökyay, 2004: 163) “ṭul, ṭuladara, ṭulara (?)” (Gökyay, 2004: 291)</p> <p>4. <i>Ṭul ṭulaz (?) girdiğim ṭoḥuz damı / Duḥar (?) gibi (?) kuduğum yağı yurdu / Elümde fil dişlüm / Arğımaq ayğır verüb alduğum / [Ağ] tozlu qatı yayum</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 88) yaslı ve perişan durumda girdiğim domuz damı / Elimde fildişlim / Sak kan ayğır verip aldığı (Tezcan, 2001: 183-186)</p> <p>5. <i>ṭul ṭul ere g(e)rdüğüm / ṭul er eri kovduğum / yağı yurdu ilümde / ayğır malı kıl keşlüm / ayğır virüp aldugum / ağ tozlu qatı yayum</i> “ (Benim) Taraf taraf ere gerdüğüm / (karşı) taraftaki er(kek) eri takip ettiğim / (Duḥa - Doḥa er gibi takip ettiğim) / düşman yurdu hâlini alan ülkemde / ayğır kıllarından yapılmış kıl okluğum / ayğır verip aldığı / ak tozlu sert yayım (Sertkaya, 1985)</p> <p>6. <i>Ṭul ṭulara girdüğüm ṭulaz evi / Duḥarlayı kuduğum yağı yurdu</i> “Yaslı (ve) aciz girdiğim acizler evi / aşağılayarak baktığım düşman yurdu” (Ata 2004)</p> <p>7. <i>Tol tolada girdüğüm tola deri / Doḥarlayı kuduğum yağı yurdu</i> “Çuval (gibi) dolatarak içine girdiğim ham deri / İhtiyarlayıp kaldığım düşman yurdu” (Tekin, 1986)</p> <p>8. <i>ṭovıl tolada gerdüğüm / tola deri [qatu yayum] / doḥuzlay[uban] [veya doḥurlayuban] qoduğum / bağı[n] yordı [qatı yayum] ayğır malı qıl [tir]keşlüm / elümde[sün] [qatı yayum] / ayğır virüb[en] alduğum / ağ[ça] tozlu qatı yayum</i> (Yıldırım, 2001)</p> <p>9. <i>Tol-tolara girdiğim / Tolar æri, doxarlıyı qodduğum / Yağı yordı alümde qıl kişlim ayğır malı/ Ayğır verüb alduğum ağ tozlu qatı yayum</i> (Alizade, 2000: D109/2-4)</p>
<p>ṭutubanı D198/5 (<i>Ṭatlu damağ ṭutubanı şorişmadum</i>) “ṭut-: tutmak, yakalamak” (Ergin, 1997: 297)</p> <p>طوتوبانی</p>	<p>1. <i>ṭutubanı</i> (Özçelik, 2005: 101a/5) 2. <i>tutubanı</i> (Gökyay, 2004: 95/26) “tutarak, tutup” (Gökyay, 2004: 295) 3. <i>ṭutubanı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 136) 4. <i>tutubanı</i> (Alizade, 2000: D198/5)</p>
<p>ṭutuḡ D256/11 (<i>Eski ṭutuḡ bitı öksüz oğlanuḡ dili acı olur</i>) “ṭut: dut” (Ergin, 1997: 297)</p> <p>طوتوک</p>	<p>1. <i>ṭoḡun</i> (Özçelik, 2005: 130a/11) 2. <i>tutuḡ</i> (Gökyay, 2004: 126/10) 3. <i>ṭoḡun</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 168) “ṭoḡ: don, giysi” (Tezcan, 2001:342) 4. <i>donun</i> (Başgöz, 1985) 5. <i>donuñ</i> (Alizade, 2000: D256/11)</p>
<p>umudı D90/12 (<i>yayan eriḡ umudı olmaz</i>) “umut: umut, ümit” (Ergin, 1997: 302)</p> <p>اموری</p>	<p>1. <i>umurı</i> (Özçelik, 2005: 47a/12) 2. <i>umudu</i> (Gökyay, 2004: 41/6) 3. <i>umudı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 66) 4. <i>umurı</i> “işleri” (Kaçalın, 2004) 5. <i>umurı</i> (Alizade, 2000: D90/12)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>urasın D283/3 (<i>Oğul babayı sağdır amma söylemege korhar-idüm, kâfire varasın kendüzünü urasın helâk olasin</i>)</p> <p>اوره سوع</p>	<p>1. <i>urasın</i> (Özçelik, 2005: 143b/3)</p> <p>2. <i>varasın</i> (Gökyay, 2004: 140/2)</p> <p>3. <i>üzşin</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 183)</p> <p>4. <i>urasan</i> (Alizade, D283/3)</p>
<p>urdu D241/2 (<i>Haman bilüğinden gez çıkarup atnuş terkilerini tartdı, urdu</i>)</p> <p>اوردي</p>	<p>1. <i>üzdi</i> (Özçelik, 2005: 122b/2)</p> <p>2. <i>urdu</i> (Gökyay, 2004: 117/31)</p> <p>3. <i>üzdi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 158) “kopardı” (Tezcan, 2001: 328)</p> <p>4. <i>urdu</i> (Alizade, 2000: D241/2)</p>
<p>urlaşuban D3/3 (<i>Urlaşuban şular taşsa deniz tolmaz</i>) “urlaş-: bağırma, çağırma, uluşmak, büyük gürültü çıkarmak” (Ergin, 1997: 303)</p> <p>اولشوبن</p>	<p>1. <i>ö[r]leşüben</i> (Özçelik, 2005: 3b/3)</p> <p>2. <i>o[r]laşuban</i> (Gökyay, 2004: 1/20)</p> <p>3. <i>ö[r]leşüben</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 29) “suyun ses çıkararak akması” (Tezcan, 2001: 38)</p> <p>4. <i>örleşüben</i> “ör(ü)leş-: yükselmek” (Tulum, 2003a)</p> <p>5. <i>ö[r]leşüben</i> “örleş-: hep birlikte yükselmek” (Sertkaya, 2006a: 57)</p> <p>6. <i>urlaşuban</i> < <i>ugurlaşuban</i> “ugurlaş-: aynı yola girmek, yollara birleşmek” (Altun, 2010)</p> <p>7. <i>orlaşuban</i> “orla-: yüksek sesle ağlamak, böğürmek, bağırıp çağırma” (Tekin, 1986)</p> <p>8. <i>ulaşuban</i> (Alizade, 2000: D3/3)</p>
<p>Uşun Koca D253/10 ...</p> <p>اوشون قوجا</p>	<p>1. <i>Uşun Koca</i> (Özçelik, 2005: 128b/10)</p> <p>2. <i>Uşun Koca</i> (Gökyay, 2004: 125/1)</p> <p>3. <i>Uşun Koca</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 167)</p> <p>4. <i>Öşün Koca</i> “öşün: omuz başı” (Kaçalın, 2004)</p> <p>5. <i>Uşun Qoca</i> (Alizade, 2000: D253/10)</p>
<p>uyan D3/6 (<i>Kara eşek başına uyan urşaj katır olmaz</i>) “uyan: gem, kantarma” (Ergin, 1997: 304)</p> <p>اويان</p>	<p>1. <i>uyan</i> (Özçelik, 2005: 3b/6)</p> <p>2. <i>uyan</i> (Gökyay, 2004: 1/23)</p> <p>3. <i>uyan</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 30)</p> <p>4. <i>üyen</i> < y-üyen “yular” (Sertkaya, 2006a: 60-63)</p> <p>4. <i>uyan</i> (Alizade, 2000: D3/6)</p>
<p>üçin D130/5 (<i>Ol kâfirün için atup birin yarmaz okçısı olur</i>) “üç: üç” (Ergin, 1997: 306)</p> <p>اوچن</p>	<p>1. <i>öçin</i> (Özçelik, 2005: 67a/5)</p> <p>2. <i>üçün</i> (Gökyay, 2004: 62/34)</p> <p>3. <i>üçin</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 100)</p> <p>4. <i>öçin</i> “öç ile” (Sertkaya, 2004)</p> <p>5. <i>üçin</i> (Alizade, 2000: D130/5)</p>
<p>üye 188/10 (<i>Kaba üye dip yorur-iken tartup üzen</i>) “üveyke (üye, ivike?): bir kuş, üveyik kuşu, (veya) ibik kuşu, baykuş” (Ergin, 1997: 307)</p> <p>اويکه</p>	<p>1. <i>ümge</i> (Özçelik, 2005: 96a/10)</p> <p>2. <i>üye</i> (Gökyay, 2004: 91/11) “üye: ?” (Gökyay, 2004: 299)</p> <p>3. <i>ümge</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 132) “dağ keçisi, yanab keçisi” (Tezcan, 2001: 259)</p> <p>4. <i>öykə</i> (Alizade, 2000: D188/10)</p>
<p>üzer D275/6 (<i>kızçuğazun bilini üzer, yir altında kızçuğazuma biner-imiş</i>) “üz-: koparmak, kesmek, yüzmek” (Ergin, 1997: 307)</p>	<p>1. <i>üzer</i> (Özçelik, 2005: 139b/6)</p> <p>2. <i>üzera</i> “a: aha, işte!” (Özçelik, 2006: 134)</p> <p>3. <i>üzer</i> (Gökyay, 2004: 135/24)</p> <p>4. <i>üzer</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 178)</p> <p>5. <i>üzər</i> (Alizade, 2000: D275/6)</p>

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
اوزه	
virelüm kim D236/1 (<i>şimdi bunu kime virelüm kim hatırı hoş ola didi</i>) ویرلکم	1. <i>vère[vüz] kim</i> (Özçelik, 2005: 120a/1) 2. <i>verelüm kim</i> (Gökyay, 2004: 115/13) 3. <i>vèrür[üz] kim</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 156) 4. <i>verər kim</i> (Alizade, 2000: D236/1)
virürler D105/13 (<i>düğünde elüme kaftan virürler, girü kaftanunuz vireyüm didi</i>) ویرور	1. <i>vèrür[ler]</i> (Özçelik, 2005: 54b/13) 2. <i>girür</i> (Özçelik, 2009b) 3. <i>verürler</i> (Gökyay, 2004: 49/7) 4. <i>vèrür[ler]</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 86) 5. <i>vərür</i> (Alizade, 2000: D105/13)
Yā Rab D76/5 (<i>Yā Rab bu otağ kimüñ ola didi</i>) ياروب	1. <i>yazup</i> (Özçelik, 40a/5) “yaz-: şaşırmaq” (Özçelik, 2005: 144) 2. <i>yarab</i> (Gökyay, 2004: 34/37) 3. <i>Yā Rab</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 72) 4. <i>yazup</i> “şaşırp” (Zahidoğlu, 2004) 5. <i>Yā rab</i> (Sertkaya, 2004) 6. <i>Yarəb</i> (Alizade, 2000: D76/5)
yadıği yarağı-y-le D202/9 (<i>Yarak kocaların yanına cem' eyledi, yadıği yarağı-y-ile yola girdi</i>) “yadık: su kabı, yolculuk malzemesinden biri” (Ergin, 1997: 313) “yarak: hazırlık, teçhizat, levazım, silah” (Ergin, 1997: 321) ياديغي يراغي يله	1. <i>Yād yağı yarağıyla</i> (Özçelik, 2005: 103a/9) 2. <i>yadıği yarağıyla</i> (Gökyay, 2004: 98/12) “bir yolculuk için gerekli nesne” (Gökyay, 2004: 301) 3. <i>Yad yağı yarağıyla</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 137) “yabancı ve düşman hazırlığı yaparak” (Tezcan, 2001: 276) 4. <i>yad yağı yarağı-y-la</i> “yad yağı: yabancı ve düşman” (Tekin, 1986) 5. <i>yadıği-yarağıyla</i> (Alizade, 2000: D202/9)
yağırına D225/10 (<i>Depegözüñ yağırına bir oğ urdu</i>) “yağırın: sırt, arka, iki kürek kemiği arası, kürek kemiği, omuz” (Ergin, 1997: 316) يغرينه	1. <i>yağırına</i> (Özçelik, 2005: 114b/10) 2. <i>bağırına</i> (Gökyay, 2004: 110/10) 3. <i>yağırına</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 151) “yağır: sırt” (Tezcan, 2001: 310) 4. <i>yağırına</i> (Alizade, 2000: D225/10)
yaklandı D132/4 (<i>Qazan Big gördi ki kâfir katı yaklandı</i>) “yaklan-: yaklaşmak” (Ergin, 1997: 317) يقلندي	1. <i>yaklandı</i> (Özçelik, 2005: 68a/3) 2. <i>bağlandı</i> (Gökyay, 2004: 63/32) < düzeltme “yaklandı” (Gökyay, 2004: 345) 3. <i>yaklaşdı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 101) 4. <i>yaqlandı</i> (Alizade, 2000: D132/4)
yanum ala D138/2 (<i>Yanum ala bakduğumda konuşma eyü bakdum</i>) “ala: -a/e taraf, -a/-e doğru” (Ergin, 1997: 164) يانم ال	1. <i>yanum al[a]</i> (Özçelik, 2005: 71a/2) 2. <i>yanım ala</i> (Gökyay, 2004: 66/13) “yanıma dönüp” (Gökyay, 2004: 304) 3. <i>yanum al[q]</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 104) 4. <i>yanıma el (il)</i> “yanıma yakınım il gibi baktığımda ...” (Başgöz, 1960) 5. <i>yanıma, ala</i> (Alizade, 2000: D138/2)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
yapam yıqam D176/10 <i>(Kādir kor-ise yapam yıqam)</i> 	1. <i>tepem yıqam</i> (Özçelik, 2005: 90a/10) 2. <i>yapam yıqam</i> (Gökyay, 2004: 85/33) 3. <i>tepem yıqam</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 126) 4. <i>tepem yıqam</i> (Sertkaya, 2004) 5. <i>yapam-yıqam</i> (Alizade, 2000: D176(10))
yaren D185/5 <i>(Tekür önine geldi ayıtdı: Yaren kızuñı maña virgil didi)</i> “yaren: dost, arkadaş, ahbab” (Ergin, 1997: 322) 	1. <i>yarın</i> (Özçelik, 2005: 94b/5) 2. <i>yaren</i> (Gökyay, 2004: 89/30) 3. <i>yarın</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 130) 4. <i>yarın</i> (Kaçalın, 2004) 5. <i>yarın</i> (Alizade, 2000: D185/5)
yarmaz D130/6 <i>(Ol kâfirüñ için atup birin yarmaz okçısı olur)</i> “yar-: yarmak, yarık açmak, aırmak, uzaklaştırma” (Ergin, 1997: 321) 	1. <i>yazmaz</i> (Özçelik, 2005: 67a/6) 2. <i>yarmaz</i> (Gökyay, 2004: 62/34) 3. <i>yazmaz</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 100) “yanılmaz” (Tezcan, 2001: 211) 4. <i>yazmaz</i> “ıskalamaz” (Sertkaya, 2004) 5. <i>yarmaz</i> (Alizade, 2000: D130/6)
yeleginden D207/11 <i>(Kıyın taltı yeleginden şom altunlu menüm oğum)</i> “yelek: okun tüyleri” (Ergin, 1997: 326) 	1. <i>bêlügümden</i> (Özçelik, 2005: 105b/11) 2. <i>yeleginden</i> (Gökyay, 2004: 100/34) “oka takılan tüy, ok tüyü ...” (Gökyay, 2004: 309) 3. <i>bêlügümdê</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 142) 4. <i>yelêgindän</i> (Alizade, 2000: D207/11)
yeñimedi D240/12 <i>(Begil at cılavısın yeñimedi)</i> “yeñ-: yenmek” (Ergin, 1997: 326) 	1. <i>yêñemedi</i> (Özçelik, 2005: 122a/12) “yêñeme-: hakim olamamak, zaptedememek” (Özçelik, 2005: 259) 2. <i>yeñemedi</i> (Gökyay, 2004: 117/28) 3. <i>yêñemedi</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 158) 4. <i>yeñimædi</i> (Alizade, 2000: D240/12)
yetdüginde D207/9 <i>(Yetdüginde yil yetmez-idi yidi urğunum)</i> 	1. <i>yêldügümdê</i> (Özçelik, 2005: 105b/9) 2. <i>yetdügümdê</i> (Gökyay, 2004: 100/31) 3. <i>yêldügümdê</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 142) “yêl-: acele gitmek, koşmak” (Tezcan, 2001: 284) 4. <i>yettügimdä</i> (Alizade, 2000: D207/9)
yeter D56/6 <i>(Yeter ile tütanda tazıma yazuh)</i> “yetiştir yetiştirmez?” (Ergin, 1997: 327) 	1. <i>yı[l]tar</i> (Özçelik, 2005: 30a/6) 2. <i>yeter</i> (Gökyay, 2004: 26/13) 3. <i>yı[l]tar</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 61) “yılta: tasma” (Tezcan, 2001: 136) 4. <i>yetær</i> (Alizade, 2000: D56/6)
yetiridür D3/13 <i>(Oğul atanuñ yetiridür)</i> “yetişen, büyüyen, yetiştirdiği, büyüttüğü” (Ergin, 1997: 327)	1. <i>sırrı-dur</i> (Özçelik, 2005: 3b/13) 2. <i>yeteri-dür, yetüri-dür</i> (Özçelik, 2006: 46) 3. <i>sırrıdur</i> (Gökyay, 2004: 1/29) 4. <i>sırrı-dur</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 30) 5. <i>sırrıdür</i> “özüdür” (Tulum, 2003a) 6. <i>sırrıdür</i> (Sertkaya, 2006a: 77-82)

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
	7. yetiridir (Alizade, 2000: D3/13)
yetmiş D48/2 (<i>ķatar ķatar kızıl develerün kāfir yetmiş</i>) “yet-: yedekte götürmek” (Ergin, 1997: 327)	1. <i>yemiş</i> (Özçelik, 26a/2) “yedekte götürmek” (Özçelik, 2005: 121) 2. <i>binmiş</i> (Gökyay, 2004: 22/1) 3. <i>binmiş</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 56) 4. <i>yemiş</i> (Alizade, 2000: D48/2)
	
yetsün D7/10 (<i>Anuķ bebekleri yetsün</i>) “yetişsin, büyüsün” (Ergin, 1997: 327)	1. <i>bitsün</i> (Özçelik, 2005: 5b/10) 2. <i>bitsün</i> (Gökyay, 2004: 3/11) 3. <i>bitsün</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 33) 4. <i>bitsün</i> (Tekin, 1986) 5. <i>bitsün</i> “doğsun” (Sertkaya, 2006: 129) 6. <i>yetsün</i> (Alizade, 2000: D7/10)
	
yığanaķ D215/12 (<i>Görđi-kim bir yığanaķ yatur, yıldır yıldır yıldırur</i>) “kütle, yığın, küme” (Ergin, 1997: 328)	1. <i>baģanaķ</i> (Özçelik, 2005: 109b/12) 2. <i>yığanaķ</i> (Gökyay, 2004: 106/6) 3. <i>baģanaķ</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 147) “aminiyos, içinde dölüt ve amniyos suyu bulunan kese, su kesesi” (Tezcan, 2001: 299) 4. <i>yığanaķ</i> (Alizade, 2000: D215/12)
	
yike țana D8/10 (<i>görđi-kim oğrı köpek yike țana ivini bir birine ķatmış</i>) “yike: büyük, koca, kocaman” (Ergin, 1997: 333)	1. <i>yige țana</i> (Özçelik, 2005: 6a/10) 2. <i>yige dana</i> (Gökyay, 2004: 3/23) “yige: başıboş gezmeye alışmış yarı vahşî hayvan” (Gökyay, 2004: 312) 3. <i>yige țanaķ</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 33) “yige: hırsız” (Tezcan, 2001: 60-61) 4. <i>yige țana</i> “ziyankar dana” (Tekin, 1986) 5. <i>yekā dana</i> (Alizade, 2000: D8/10)
	
yođılmadıñ D101/2 (<i>Ozan aydur: avazum gedilmedin ünüm yođılmadıñ bir atdur elüme girdi</i>) “yoğul-: kalınlaşmak, yoğunlaşmak, kaybolmak, kısılmak(?)” (Ergin, 1997: 337)	1. <i>bođılmadıñ</i> (Özçelik, 2005: 52b/2) 2. <i>yođılmadıñ</i> (Gökyay, 2004: 46/10) “kalınlaşmadan, kısılmadan” (Gökyay, 2004: 313) 3. <i>bođılmadıñ</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 83) “sesim kısılmadan” (Tezcan, 2001: 174) 4. <i>yođılmadıñ</i> “yok olmadan” (Tekin, 1986) 5. <i>gödälmädin</i> (Alizade, 2000: D101/2)
	
yonuğ D115/3 (<i>ķızıl altun getirün ģan kızına ținnaķ yonuğ</i>) “yon-: yontmak” (Ergin, 1997: 339)	1. <i>ținnaķ yonuğ</i> (Özçelik, 2005: 59b/3) 2. <i>ținnaķ yunuğ</i> “tırnaķ yıkayın” (Özçelik, 2009b) 3. <i>ținnaķ yonayın</i> (Gökyay, 2004: 54/12) 4. <i>ținnaķ yonuğ</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 91) 5. <i>dırnaķ yoğun</i> (Alizade, 2000: D115/3)
	
yorır-iken D4/4 (<i>Sarp yorır-iken ķazılık ata nāmerd yigit bine bilmez</i>)	1. <i>yöririken</i> (Özçelik, 2005: 4a/4) 2. <i>yörügen</i> “hızlı koşan, hızlı giden” (Özçelik, 2006: 47) 3. <i>yürürken</i> (Gökyay, 2004: 2/4) 4. <i>yöririken</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 30) 5. <i>yüririken</i> (Alizade, 2000: D4/4)
	

Ergin'in Okuması	Diğer Okumalar
<p>yörüyüş D19/4 (<i>kırk yigidin boyına aldı, kalın Oğuzun üstüne yörüyüş itdi</i>) “yürüyüş” (Ergin, 1997: 340)</p> <p>یوریش</p>	<p>1. <i>yörüş</i> (Özçelik, 2005: 11b/4) “yürüyüş” (Özçelik, 2005: 68)</p> <p>2. <i>yürüyüş</i> (Gökyay, 2004: 7/34)</p> <p>3. <i>yörüyüş</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 39)</p> <p>4. <i>yürüş</i> (Alizade, 2000: D19/4)</p>
<p>yumru yumru D56/8 (<i>yumru yumru ağladı, yanuk ciğerçüğünü tağladı</i>)</p> <p>یومرو یومرو</p>	<p>1. <i>yermürü yermürü</i> (Özçelik, 2005: 30a/8)</p> <p>2. <i>yumru yumru</i> (Gökyay, 2004: 26/17)</p> <p>3. <i>yermürü yermürü</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 61) “sızlanara” (Tezcan, 2001: 423)</p> <p>4. <i>yumru-yumru</i> (Alizade, 2000: D56/8)</p>
<p>yundım D40/13 (<i>İtüm-ile bir yalağda yundım içen azğun kâfir</i>) “yundi: yıkantı, bulaşık suyu” (Ergin, 1997: 341)</p> <p>یوندم</p>	<p>1. <i>yundum</i> (Özçelik, 2005: 22a/13)</p> <p>2. <i>yundum</i> (Gökyay, 2004: 18/15) “yundu: bulaşık suyu, çirkef” (Gökyay, 2004: 315)</p> <p>3. <i>yundum</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 52)</p> <p>4. <i>yuyundum</i> (Tekin, 1986)</p> <p>5. <i>yundım</i> (Alizade, 2000: D40/13)</p>
<p>yuşlu D280/12 (<i>Ağça yuşlu tümen koyunun gezdürmeye</i>) “yuş: yün” (Ergin, 1997: 341)</p> <p>یول</p>	<p>1. <i>yaşal</i> (Özçelik, 2005: 142a/12)</p> <p>2. <i>yünlü</i> (Gökyay, 2004: 138/26)</p> <p>3. <i>yaşal</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 182) “yaşal: alaca” (Tezcan, 2001: 422)</p> <p>4. <i>bakil</i> (Alizade, 2000: D280/12)</p>
<p>yükden D234/13 (<i>kalın Oğuz biglerini yükden kurtardun</i>)</p> <p>یوکدن</p>	<p>1. <i>buşdan</i> (Özçelik, 2005: 119a/13)</p> <p>2. <i>buşdan</i> (Gökyay, 2004: 114/31) “buş: sıkıntı, elem, keder, ihtiyaç” (Gökyay, 1978: 181)</p> <p>3. <i>buşdan</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 155) “blâ, felaket” (Tezcan, 2001: 319)</p> <p>4. <i>buşdan</i> (Tekin, 1986)</p> <p>5. <i>buşdan</i> (Alizade, 2000: D234/13)</p>
<p>yüki kopardı D207/12 (<i>Yil esdi yağmur yağdı yüki kopardı</i>) “yük: yük” (Ergin, 1997: 342)</p> <p>یوکی قوپدی</p>	<p>1. <i>püki kopardı</i> (Özçelik, 2005: 105b/12)</p> <p>2. <i>buşu kopardı</i> (Gökyay, 2004: 101/1) “sis kaplamak, duman bürümek, kör duman kaplamak” (Gökyay, 2004: 181)</p> <p>3. <i>püki kopardı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 142) “püki: tipi” (Tezcan 200: 417)</p> <p>4. <i>yuşu/yüşü kopardı</i> “yüş: kuş tüyü” (Tekin, 1986)</p> <p>5. <i>buşu kopardı</i> (Alizade, 2000: D207/12)</p>
<p>zahmetin D5/6 (<i>Ağır yükler zahmetin katır bilür</i>)</p> <p>زحمتین</p>	<p>1. <i>zahmın</i> (Özçelik, 2005: 4b/6)</p> <p>2. <i>zahmetin</i> (Gökyay, 2004: 2/18)</p> <p>3. <i>zahmın</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 31)</p> <p>4. <i>zahmetin</i> (Sertkaya, 2006a: 94)</p> <p>5. <i>zahmın</i> (Alizade, 2000: D5/6)</p>
<p>zârlıklara girdiler D93/13 (<i>Kömlegi göriçek bigler ögür ögür ağlaşdılar, zârlıklara girdiler</i>) “zârlık: sesle ağlayış, inleyiş, feryat, figan” (Ergin, 1997: 345)</p> <p>زارلقلار کردلو</p>	<p>1. <i>zarlıklara girdiler</i> (Özçelik, 2005: 48b.13)</p> <p>2. <i>zarlıklar gördüler</i> (Gökyay, 2004: 42/14)</p> <p>3. <i>zârlıklar gördiler</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 79)</p> <p>4. <i>zarlıklara girdiler</i> (Alizade, 2000: D93/13)</p>

Sonuç

Yukarıdaki dizinde 224 madde başı yer almaktadır. Zaman zaman farklılık olmakla birlikte Ergin ile Gökyay'ın, Tezcan ve Boeschoten ile de Özçelik'in okuma önerileri örtüşmektedir. Ancak neredeyse her araştırmacının farklı okuduğu / anlamlandırdığı kelimelerle de karşılaşmaktayız. Bunlardan birisi Dede Korkut'un giriş bölümünde yer alan "Devletlü oğul kıpsa ocağınun közidür" (Ergin, 1994: D4/1) cümlesindeki "közidür" kelimesidir. Bu kelime için "kor, mezar, uğursuz, hayırsız, ocağının desteği" gibi birbirinden çok farklı anlamlar önerilmiştir. Dizini incelediğimizde Dede Korkut'ta anlaşılması en güç yerin Bamsı Beyrek'te geçen "Tul tulara girdüğüm tulararı" sözleri ile başlayan bölüm olduğunu görüyoruz. Bu bölüm için birçok araştırmacı yine birbirinden çok farklı okuma / anlamlandırma önerisinde bulunmasına rağmen kesin bir sonuca ulaşamamıştır.

Dizinde gösterdiğimiz birbirinden farklı okuma / anlamlandırma önerilerinin her biri, metin bağlamına bir şekilde uygun düştüğü görülmektedir. Mesela "Aruk candan iki qarındaşı Depegöz elinde helāk oldu" (Ergin, 1994: D218/11) cümlesindeki "aruk" kelimesini Ergin ve Gökyay "zayıf", Özçelik "arı, temiz" olarak anlamlandırmıştır. Tezcan ise "a[y]ruk" şeklinde tamir ederek "üvey" anlamını vermiştir. "Aruk" için verilen bütün bu anlamlar, cümleye uymaktadır. *Avun tamarın, ağardup, karadur, keşeşdi mi, on igiçe* gibi daha pek çok kelimedede de durum aynıdır. Bu durum, "Acaba metinde verilmek istenen gerçek anlam, bunlardan hangisi? Metni doğru anlamak için hangi okuma / anlamlandırma önerisini dikkate almalıyız?" sorularını doğurmaktadır.

Yukarıda verdiğimiz örnekler ve dizindeki diğer okuma / anlamlandırma önerileri, hem Dede Korkut'un tam ve mükemmel bir neşrinin hazırlanmasının ne kadar zor olduğunu hem de bu nitelikte bir yayına gerçekten ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu nitelikte bir yayın için öncelikle eser üzerinde yurt içi ve yurt dışında yapılmış bütün çalışmaların incelenmesiyle hazırlanmış kapsamlı bir dizin oluşturulmalı; daha sonra da bu dizin ışığında, yayımlanmış metinler arasında edisyon kritik yapılarak yeni bir metin yayımlanmalıdır.

Kaynaklar

- ALİŞİK, G. S. (1999). Dede Korkut Kitabını Anlamaya Katkılar. *Uluslararası Dede Korkut Sempozyumu*, Yakın Doğu Üniversitesi 17 Kasım 1999, Lefkoşa.
- ALİZADE, S. (2000). *Kitabi-Dədəm Qorqud*. (Kitabi-Dədə Qorqud Ensiklopediyası I. Cilt içinde), Bakü: Yeni Neşrlər Evi.
- ALTUN, N. (2010). Dede Korkut'ta Yer Alan 'Urulaşuban' Kelimesi Hakkında. *Turkish Studies* V(2), 793-799.
- ATA, A. (2004). Dede Korkut Hikâyeri'nde Şüpheli Birkaç Kelime Üzerine Düşünceler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 1998, 41, 29-38.

- BAŞGÖZ, İ. (1960). Dede Korkut'ta Yanlış Okunan Bazı Kelimeler [Muharrem Ergin]. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 104, 442-444.
- BAŞGÖZ, İ. (1985). Dede Korkut Üzerine Notlar, *Folklor ve Etnografya Araştırmaları* 1985, 65-77.
- DAŞDEMİR, M. (2004). Dedem Korkut Kitabı'ndaki Bir İbare: Bu Da Yetti. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 25, 1-4.
- ERGİN, M. (1994). *Dede Korkut Kitabı I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ERGİN, M. (1997). *Dede Korkut Kitabı II*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- GÖMEÇ, S. (2009). Dede Korkut Kitabında Geçen Tartışmalı Bazı Yer Adları Üzerine. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 210-217.
- GÖKYAY, O. Ş. (1987). Dede Korkut Hikâlerinde Bazı Düzeltmelere Düzeltmeler. *Türk Folkloru Belleten*, 1986/2, 309-315.
- GÖKYAY, O. Ş. (2004). *Dedem Korkudun Kitabı*. İstanbul: MEB Yayınları.
- GÜNER, G. (2006). Dede Korkut Oğuznameleri'nde "köri ~ közi ~ göri" Sorunu. *Bilkent Üniversitesi Büyük Türk Dil Kurultayı*, Ankara: 26-27 Eylül 2006.
- HACİYEV, A. (2007). *Dədə Qorqud Kitabı, Oxunuşlar, Açıklar*. Bakü.
- HÜSEYNOVA, G. (2009). Kitab-ı Dede Korkut Eposunda Bir Harfin Kurbanı Olan Metafor ve Onun Çevirileri. *Karadeniz Araştırmaları*, 6/22, 135-145.
- KAÇALIN, M. (2004). Dede Korkut Kitabı'nda Okuma Önerileri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 1998, 41, 93-100.
- KARASOY, Y. – YAVUZ, O. (2004). Dede Korkut'ta ayıt- / eyit- ; eyit- / yit- / it- ve aşıt / işit Kelimeler Üzerine. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 101-115.
- KIRZIOĞLU, M. F. (2000). *Dede-Korkut Oğuznameleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- ÖZÇELİK, S. (2005). *Dede Korkut*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- ÖZÇELİK, S. (2006). *Dede Korkut Üzerine Yeni Notlar*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- ÖZÇELİK, S. (2007). Dede Korkut Metinleri Üzerinde Yeni Düzeltmeler (2). *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* 7/1, 97-108.
- ÖZÇELİK, S. (2009a). Dede Korkut Metinleri Üzerinde Tespitler (1) – Dede Korkut'ta Çözülmemiş Bir İbare-. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 9/1, 145-151.
- ÖZÇELİK, S. (2009b). Dede Korkut Metinleri Üzerinde Tespitler (2). *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 9/2, 155-164.
- SERTKAYA, O. F. (1985). Dede Korkut Kitabı'ndaki Manzum Parçalarda Dörtlük Türü ve Hece Vezni Var mı? *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 406, 155-163.
- SERTKAYA, O. F. (2004). Dede Korkut Kitabı'nın Dresden Yazmasındaki Bazı Kelime ve Şekillerin İmlâ Özelliklerine Dayanılarak Yeniden Okunuşu ve Anlamlandırılışı Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 1998, 41, 131-152.
- SERTKAYA, O. F. (2006a). *Dede Korkut Kitabı-Dresden Nüshası'nın "Giriş" Bölümü*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

- SERTKAYA, O. F. (2006b). Dede Korkut'ta Geçen Tarıklığı Boşalmak İbaresini Üzerine. *1.Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı*, İzmir: 9-15 Nisan 2006.
- TEKİN, T. (1986). Dede Korkut Hikâyelerinde Bazı Düzeltmeler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1982-1983*, 141-156.
- TEKİN, T. (1984). Kitâb-ı Dede Korkut'ta Yeni Düzeltmeler. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 385, 26-29.
- TEZCAN, S. (2001). *Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- TEZCAN, S. – BOESCHOTEN, H. (2001). *Dede Korkut Oğuznameleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- TULUM, M. (2003a). Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar'a Notlarla Katkılar-I. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 30, 517-538.
- TULUM, M. (2003b). Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar'a Notlarla Katkılar-II. *Journal of Turkish Studies (Türklük Bilgisi Araştırmaları)* 28/2, 199-220.
- YILDIRIM, D. (2001). Qam Böri Oğlu Bamis Börik [Qam Böre Oğlu Bamis Börek] Boyunda Sorunlar ve Çözümlemeler. *Türkbilig*, 2001/2, 129-167.
- ZAHİDOĞLU, V. (2000). Kitap-ı Dede Korkut'un Metni Üzerine. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15, 79-93.
- ZAHİDOĞLU, V. (2001). Kitap-ı Dede Korkut'taki Bazı Kelimeler Üzerine. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 16, 1-11.
- ZAHİDOĞLU, V. (2004). Kitap-ı Dede Korkut'ta Bazı Düzeltmeler. *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri II*, 3311-3328.